

Evropa

Informační příručka
pro mladé

Evropská unie

Tuto informační příručku a související pokyny pro učitele naleznete na následujících internetových stránkách:
http://europa.eu/teachers-corner/index_cs.htm
bookshop.europa.eu

Evropská komise

Generální ředitelství pro komunikaci
Publikace
1049 Brusel
BELGIE

Rukopis dokončen v květnu 2013
Text: Eckart D. Stratenschulte, Europäische Akademie Berlin

Publikace *Evropa. Informační příručka pro mladé* byla původně vydána v rámci iniciativy *aktion europa* (iniciativa spolkové vlády, Evropského parlamentu a Evropské komise) v Německu. Generální ředitelství pro komunikaci Evropské komise ji přepracovalo a aktualizovalo. Původní úpravu zajistilo nakladatelství Zeitbild a Agentur für Kommunikation, Berlín / MetaDesign AG, Berlín. Sérii fotografií mladých lidí (Alice, Jello, Patricia, Motian a Janette) vytvořilo rovněž nakladatelství Zeitbild.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2013

ISBN: 978-92-79-29203-3
doi: 10.2775/10318

56 stran (21 × 29,7 cm)

© Evropská unie, 2013
Dotisk je povolen. Pro použití nebo reprodukci fotografií musí být získáno svolení přímo od držitelů autorských práv.

Evropa

Informační příručka pro mladé

Obsah

1 Evropa všedního dne

4

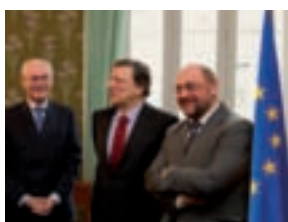
Ahoj! My jsme studenti ze střední školy Robert-Jungk-Oberschule v Berlíně a budeme vašimi průvodci touto příručkou.

2 Evropská unie – kdo to vlastně je?

10

Evropská unie se skládá z 28 států, které se spojily, aby vzaly svůj osud společně do rukou.

3 Jak Evropská unie funguje?

16

EU se často považuje za jeden stát, ale ve skutečnosti je uspořádána úplně jinak.

4 Co EU vlastně dělá?

24

Někteří lidé tvrdí, že EU nedělá dost, jiní říkají, že se míchá do všeho. Kde je tedy pravda?

5 Evropa se zvětšuje – rozšiřování Evropské unie

34

Evropská unie byla založena šesti státy, ale vždycky byla určena pro celou Evropu, to znamená otevřená pro další členy.

6 Evropa ve světě

40

My Evropané nejsme na světě sami. Ani netvoříme většinu světové populace, zdaleka ne.

7 Budoucnost Evropy

46

Co bude dál? Úkoly pro EU ve 21. století.

1

Evropa všedního dne

„Ahoj! Jmenujeme se Alice, Jello, Patricia, Motian a Janette a jsme ze střední školy Robert-Jungk-Oberschule v Berlíně, což je škola s německo-polskými evropskými třídami. V této příručce vás ještě několikrát upozorníme na některé důležité informace. Na mnoha místech najdete zajímavé úkoly, kvízy a náměty k diskuzi. Uvidíte: učení může být i zábava!“

Evropa je jinde. Tato věta je samozřejmě nesmysl, jelikož Evropa je pro nás, občany EU, náš domov. Jsme přímo v ní. Ale přesto je Evropa pro mnoho lidí vzdálená, a především Evropská unie, tedy společenství evropských států, které chtějí vytvářet svůj osud společně. Účelem této kapitoly je trochu se seznámit s Evropskou unií. Brzy zjistíte, že Evropa – to jsme my!

Úkol

Jak daleko je „Brusel“?

Dennodenně slyšíme o Evropské unii ve zprávách nebo o ní čteme v novinách. Přesto se mnoho lidí o EU vůbec nezajímá. Proč tomu tak podle vás je?

- ☐ EU nemá pro náš život žádný význam.
- ☐ EU je moc komplikovaná. Média neinformují o EU dostatečně.
- ☐ O všech důležitých věcech se rozhoduje v jednotlivých členských státech a ne v Bruselu nebo ve Štrasburku, a proto stačí zajímat se o politiku v mojí zemi.
- ☐ Politika obecně je nuda.

Úkol

Jak jste na tom vy osobně?

Zajímám se o Evropskou unii:

☐ velmi	☐ docela dost	☐ středně
☐ málo	☐ velmi málo	☐ vůbec

protože _____

Kvíz o Evropě

Kolik členů má Evropská unie?

☐ 12	☐ 15	☐ 25
☐ 28	☐ 30	

Jakým způsobem jsou voleni poslanci Evropského parlamentu?

- ☐ Nejsou voleni vůbec, jsou jmenováni hlavami jednotlivých států na návrh předsedů vlád.
- ☐ Při volbách do parlamentu v každém členském státě, jelikož evropští poslanci jsou zároveň poslanci parlamentu ve svém státě.
- ☐ Jsou do Evropského parlamentu vysláni parlamentem své země.
- ☐ Ve všeobecných a tajných volbách, stejně jako poslanci parlamentů v jednotlivých státech.

Kolik států EU má jednotnou měnu – euro?

☐ všechny státy EU	☐ 6 zakládajících států
☐ 13 států	☐ 17 států

EU vydá v roce 2013 asi 133 miliard eur. Kolik procent ekonomické výkonnosti států EU, tedy hrubého domácího produktu (HDP), to podle vás je?

☐ 80,9 %	☐ 50,2 %
☐ 15,3 %	☐ 0,99 %

Soudní dvůr Evropské unie dohlíží na dodržování evropského práva. Tento Soudní dvůr sídlí v:

☐ Lisabonu	☐ Bruselu
☐ Štrasburku	☐ Lucemburku

Úkol

Co má EU společného s naším životem? Deset příkladů

Náš život	Souvislost s EU	Je to pro mě		
		velmi důležité	důležité	nedůležité
Evropský vnitřní trh se stále více rozšiřuje. Kromě velkých společností z něj mají čím dál větší prospěch i malé a střední podniky. To přispívá zejména k tvorbě pracovních míst .	Díky vytvoření evropského vnitřního trhu s 500 miliony lidí vzrostl obchod mezi jednotlivými zeměmi EU z 800 miliard eur v roce 1992 na 2,54 bilionu eur v roce 2010.	☐	☐	☐
Telefonování je v posledních letech mnohem levnější	EU liberalizovala trh s telekomunikačními službami, to znamená, že v jednotlivých státech skončily monopoly a byla připuštěna konkurence. Kde tato konkurence nefunguje dostatečně, tam EU zasahuje přímo. Například takto díky zásahu Evropského parlamentu a Evropské komise zlevnilo volání z mobilního telefonu do a ze zahraničí.	☐	☐	☐
Letecká doprava je v posledních letech cenově mnohem výhodnější, takže si létání dnes mohou dovolit i mladí a rodiny s dětmi.	I v této oblasti odstranila EU monopoly v jednotlivých státech a připustila konkurenci. Dnes můžete letět z Maďarska do Francie britskou aerolinkou. Kromě toho byla posílena práva cestujících. Kdo zůstane kvůli překročení kapacity letadla stát na letišti nebo kvůli velkému zpoždění zmešká důležitý termín, bude odškodněn.	☐	☐	☐
Nákup v rámci takzvaného „ podomního prodeje “, kdy prodejce člověka přemlouvá, aby si koupil encyklopedii nebo vysavač, může být anulován, aby překvapenému zákazníkovi nevznikla škoda. To platí i tehdy, když se na ulici upíšete k předplatnému na nějaký časopis nebo podepíšete jinou smlouvu.	EU v jedné ze směrnic vytvořila mantinely pro tento typ obchodů. Dnes si to každý může po uzavření takového obchodu ještě rozmyslet, i když se již podepsal.	☐	☐	☐

Náš život	Souvislost s EU	Je to pro mě		
		velmi důležité	důležité	nedůležité
Záruční doba pro spotřební zboží, jako je elektronika, je teď dva roky. To znamená, že pokud se vám například mobilní telefon po roce porouchá, musí vám ho zdarma opravit nebo vyměnit.	Díky regulaci ze strany EU byly vytvořeny jednotné lhůty. Záruka platí v celé Evropě. Nezáleží tedy na tom, ve které zemi EU jste si přístroj koupili.	☐	☐	☐
Znečišťování životního prostředí nezná meze. Dýchat musíme všichni. Čistý vzduch má proto zásadní význam. V posledních letech se kvalita vzduchu, který dýcháme, zlepšila.	EU zavedla v celé Evropě závazné normy pro kvalitu ovzduší, které musí členské státy prostřednictvím konkrétních opatření prosazovat.	☐	☐	☐
Voda slouží k mytí. Ale nejen k němu. Hlavně ji pijeme. Její kvalita je tedy velmi důležitá. Kdo žije v EU, může si bez obav do sklenice natočit vodu z kohoutku.	Již deset let existují v EU normy pro pitnou vodu, které musí všechny členské státy dodržovat.	☐	☐	☐
Cestování po Evropě je dnes velmi jednoduché. Mezi většinou evropských států již neexistují žádné hraniční kontroly.	Prostřednictvím Schengenské úmluvy zrušila EU hraniční kontroly mezi státy. Cesta ze Severního mysu až na Sicílii bez jediné hraniční kontroly, to je EU v praxi. Výjimkou je jen Velká Británie a Irsko. Ani Bulharsko, Chorvatsko, Rumunsko a Kypr ještě do tohoto spolku nepatří.	☐	☐	☐
Občané EU mohou pracovat v mnoha evropských státech stejně jako doma. Každý se může rozhodnout, kde se mu nejvíc líbí nebo kde si najde práci .	EU vytvořila mobilitu v rámci vnitřního trhu. Občan Vídně může pracovat v Bruselu nebo Římě, v Londýně nebo ve Varšavě, stejně jako v Linci nebo Innsbrucku.	☐	☐	☐
Člověk může onemocnět nebo mít autonehodu bohužel i na dovolené . Proto je dobře, když se mu pak dostane lékařského ošetření bez problémů a bezplatně, jak tomu v mnoha evropských zemích je.	Státy EU si navzájem uznávají své systémy zdravotního pojištění. Je třeba ukázat jen evropskou kartu pojištěnce nebo odpovídající formulář a můžete se soustředit jen na své uzdravování. Nemusíte se už otravovat s papíry, jejichž jazyku třeba ani nerozumíte.	☐	☐	☐

Úkol

Jak odpověděli vaši spolužáci?

Analyzujte výsledek a diskutujte o svých názorech.

Úkol

EU u nás doma

Představte si svůj všední den a všední den vaší rodiny. Kdy se v něm projevuje EU? Uvedte příklady! Vzpomeňte si na potraviny a peníze, školu, studium a cestování, nákupy a práci.

Vzdělávání a studium v jiném státě EU

► Mobilitu využívají nejen pracovníci, ale i turisté, důchodci, studenti a učňové.

Mobilitu pro studenty zajišťuje program EU s názvem Erasmus. Studentům nabízí finanční a organizační podporu pro jejich pobyt v zahraničí na partnerské evropské vysoké škole. Prostřednictvím evropského bodovacího systému je zajištěno, že výsledky dosažené v zahraničí se započítávají i do studia v domovské zemi. Semestry strávené v cizině tedy nejsou z tohoto hlediska „ztracené“.

I pro učně existuje speciální program EU s názvem Leonardo da Vinci, který pro vzdělávání v jiné evropské zemi

zajišťuje finanční prostředky a organizační podporu. Tohoto programu využívá každoročně asi 75 000 mladých občanů EU, kteří část svého učení absolvují v jiné zemi. Tento program spolupracuje s podniky a institucemi. Tak vznikají projekty, o něž se mladí lidé (učni, mladí zaměstnanci, ale i mladí nezaměstnaní) mohou ucházet.

Pustit se do takového projektu v jiné zemi stojí na začátku možná trochu sebezapření, ale zkušenosti, které díky tomu mladí lidé získají, jsou velmi pozitivní.

Alice: „V letech 1987–2012 strávilo celkem asi 2,5 milionu studentů a 300 000 učňů v rámci programu Erasmus jeden nebo dva semestry v jiné zemi EU. Ve 28 státech EU a pěti dalších zemích existuje více než 3 000 vysokých škol, které se zapojily do akademické spolupráce.“

Úkol

Umíte si představit, že byste sami strávili část studia, jeden ročník nebo dokonce celé studium v zahraničí?

Vytvořte seznam s argumenty pro a proti. Která stránka převažuje?

Argumenty pro strávení části studia v zahraničí:

1.

2.

3.

4.

Argumenty proti strávení části studia v zahraničí:

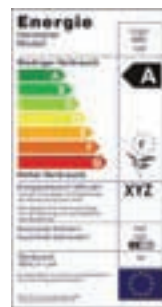
1.

2.

3.

4.

Porovnejte si své výsledky a diskutujte o nich.

Úkol

Evropské symboly

Znáte vyobrazené symboly a předměty? Kde se s nimi můžete setkat? Přemýšlejte o tom, co mají společného s Evropou a s naším životem.

Evropa všedního dne

- Začali jsme otázkou, proč se Evropa mnoha lidem zdá být tak vzdálená. Různí lidé pro to mohou mít různé důvody.

Při bližším pohledu lze ovšem rychle zjistit, že Evropa, přesněji řečeno Evropská unie, je ve skutečnosti velmi blízko. Ovlivňuje náš život v mnoha oblastech.

Začíná to již u peněz: euro je jednotná měna, kterou sice ještě nepřijaly všechny státy, ale už jich je více než polovina. Například na dovolené v Rakousku, ve Francii nebo Španělsku můžeme platit našimi společnými penězi. Ale i tam, kde se eurem neplatí, jej ochotně přijímají, jelikož je to silná světová měna. S eurem jsme v celém světě vítáni.

To, že dnes můžeme v EU jednoduše cestovat, je pro mnoho lidí tak samozřejmé, že si to již ani neuvědomují. Ale ještě nedávno tomu bylo úplně jinak. Existovaly pasové kontroly a zácpy na hranicích a celníci důkladně kontrolovali, jaké nákupy si z dovolené vezeme.

Létání o dost zlevnilo. To také souvisí s EU, která zrušila

monopoly jednotlivých států. To znamená, že již neexistuje jen jedna letecká společnost v každé zemi, která jako jediná obsluhuje trasy a může si účtovat vysoké ceny, ale každá letecká společnost v EU může létat, kam chce. Proto si dnes můžete koupit letenku z Dánska do Španělska například u irské letecké společnosti.

Létání v EU je bezpečné, a to díky tomu, že Evropská unie stanovila společné bezpečnostní normy pro všechny členské státy a nepustí do našeho vzdušného prostoru stroje, které patří do starého železa.

Mnohá z těchto pravidel souvisí s vnitřním trhem. Pokud chceme mít jednotný trh, na němž může každý nakupovat a vyrábět, jak chce a kde chce, musí existovat společná pravidla.

I policejní jednotky v EU spolu úzce spolupracují a jedna zvláštní instituce – Europol – koordinuje získané údaje. Nejedná se o žádné superpolicisty, kteří by se proháněli Evropou s pistolí v ruce, ale o vnitrostátní policejní

úředníky, kteří shromažďují informace o zločincích a kriminalitě a poskytují je policejním orgánům v celé EU. Jedná se vždy o závažné trestné činy. O řidiče, kteří špatně parkují, se Europol nestará. Zajímá se však o obchodníky s lidmi, pašeráky drog, padělatele peněz a sexuální zločince, šmelináře s auty a internetové podvodníky, kteří rádi zneužívají otevřených hranic ke svým nekalým obchodům.

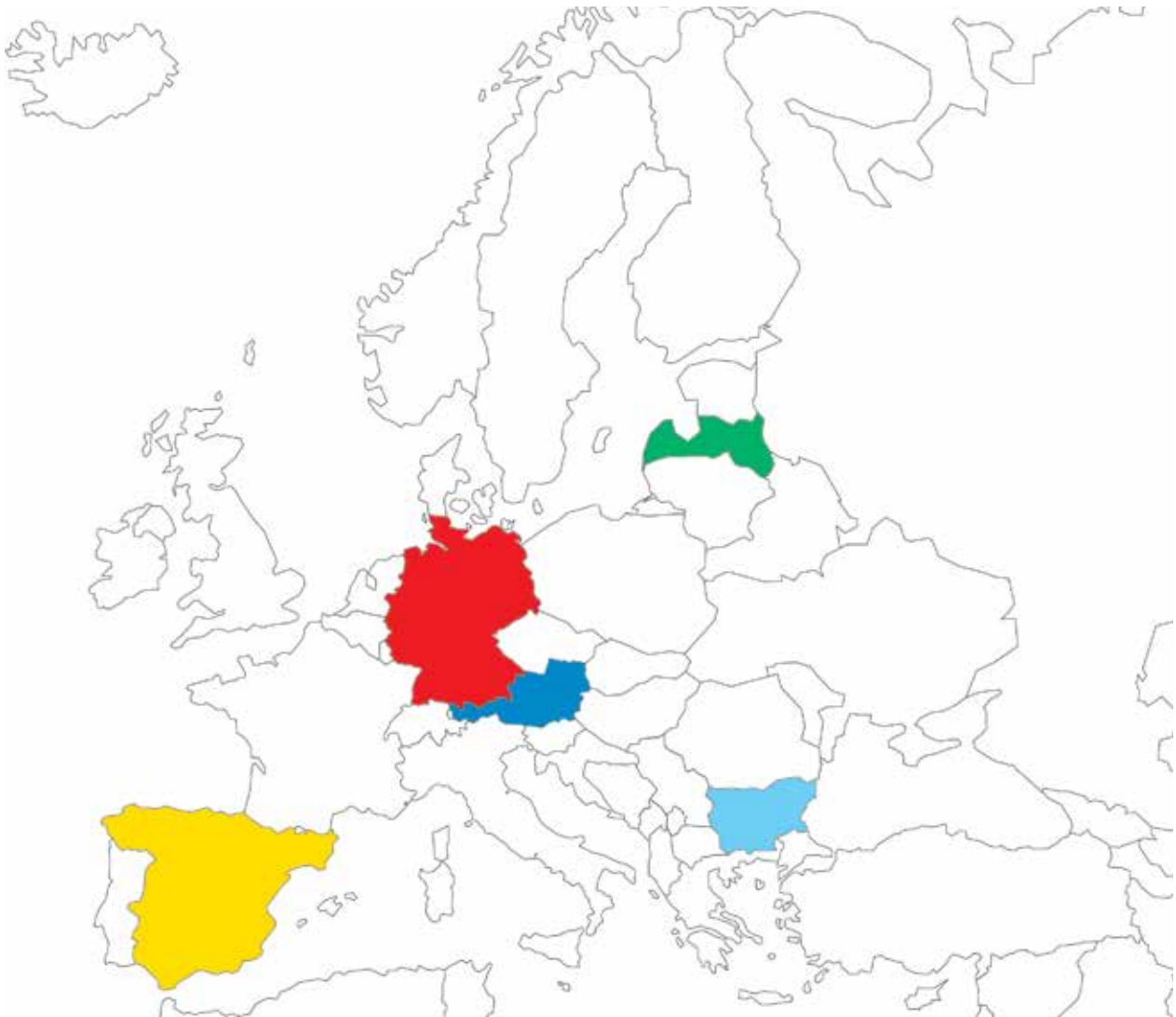
Znečištění životního prostředí se u hraničních přechodů nezastaví. Ohrožení našeho životního prostředí proto můžeme řešit jen společně. Týká se nás to bezprostředně, protože všichni dýcháme, pijeme a zpracováváme vodu a konzumujeme obilí, které roste na polích. Evropská ochrana životního prostředí zaručuje prostřednictvím společných standardů, že si jedna země v EU nemůže na úkor jiných zemí obstarat hospodářské výhody tím, že by nesplňovala ekologické požadavky a díky tomu mohla vyrábět levnější zboží. Zároveň poctivostí na evropském vnitřním trhu zajišťuje

pracovní místa, protože zabírá nekalé konkurenci.

Mnoho lidí odmítá geneticky modifikované potraviny. Ale jak zjistíme, že třeba kukuřičné lupínky byly vyrobeny z geneticky modifikované kukuřice? EU zavedla pro všechny výrobce povinnost svoje potraviny označovat. Pokud byly geneticky modifikovány, musí to být na nich uvedeno.

Těchto příkladů lze uvést ještě spoustu. Avšak teď je už jasné, že Evropa – to jsme my všichni. A Evropa se týká nás všech.

Evropská unie – kdo to vlastně je?

Evropská unie, to je 28 států, které se spojily, aby vzaly svůj osud společně do rukou. Které státy tvoří společně Evropskou unii a proč se spojily?

Úkol

Kdo sem patří?

Níže je uveden seznam států. Všechny se nacházejí v Evropě, ale ne všechny patří do Evropské unie. Zjistěte, které státy jsou členy EU, a запиšte je na následující seznam, a sice podle data jejich přistoupení.

Albánie, Andorra, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Moldavsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španělsko, Řecko, Švédsko, Švýcarsko, Ukrajina, Vatikánský městský stát, Velká Británie.

Členské státy EU

Země	Beitrittsjahr	Počet obyvatel	Hlavní město
	Zakládající člen 1952/1958		
	Zakládající člen 1952/1958		
	Zakládající člen 1952/1958		
	Zakládající člen 1952/1958		
	Zakládající člen 1952/1958		
	Zakládající člen 1952/1958		
	1973		
	1973		
	1973		
	1981		
	1986		
	1986		
	1995		
	1995		
	1995		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2004		
	2007		
	2007		
	2013		

Úkol

Co ještě o těchto zemích víte nebo co o nich můžete zjistit?

Shromážděte informace ve skupinách a systematicky je přednese. Co víte o jídle, kultuře a jazycích v těchto zemích? O zemích, o nichž víte nebo jste zjistili více, napište krátké shrnutí.

1. Které hlavní město v EU je nejmenší a kolik má obyvatel?
2. Ve kterém hlavním městě EU je největší zima, tj. kde je průměrná teplota v lednu nejnižší?
3. Jaká je nejvyšší hora v Evropské unii?
4. Která moře obléhají Evropskou unii?
5. Ve kterých státech EU úřadují monarchové, například královna?
6. Kolik úředních jazyků je v Belgii?
7. Která země Evropské unie je nejlidnatější?
8. Která země EU má největší rozlohu?
9. Které hlavní město Evropské unie leží nejvíce na východě?

10. Proč má vlajka EU dvanáct hvězd a ne jednu za každý členský stát?

► EU je demokratická organizace, a proto musí se svými občany, ale i s vládami jednotlivých členských států a jejich úřady, podniky a jinými organizacemi komunikovat v jejich vlastním jazyce. Lidé mají právo dozvědět se, co se provádí jejich jménem. Musí mít možnost aktivně se na tom podílet, aniž by se nejdříve museli naučit nějaký cizí jazyk.

Pro občany a samozřejmě i pro vnitrostátní soudy musí být tyto předpisy dostupné v jejich mateřštině, to znamená, že musí existovat ve všech úředních jazycích. Používání úředních

Zábavný kvíz o evropských jazycích najdete na těchto internetových stránkách:
[http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_](http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_cs.htm)
[cs.htm](http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_cs.htm)

► Mluvíte evropsky?

an – bul – couz – češ – čina – dán – dar – eston – fin – fran – gal – glič – har – chor – ir – ital – li – lo – ma – malt – mun – něm– něl – ni – pol – por
– ru – řeč – slo – slo – špa – švéd – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština – ština
– ština – ština – ština – ština – ština – tev – tina – tina – tina – tu – tv – vat – ven – vin – zem – zo

Ekonomická výkonnost

► Státy EU nejsou jen různě velké, ale jsou i různě bohaté. Jsou země, kde se lidem v průměru daří velmi dobře, a země, kde je životní úroveň mnohem nižší. Nabízí se při tom otázka, jak se to dá vlastně měřit. Koneckonců jsou v každé zemi bohatí a chudí lidé. Koho tedy použijeme jako měřítko? Podnikatele nebo jeho řidiče? Sekretářku nebo primářku?

Hospodářská statistika tento problém vyřešila tak, že měří nejprve ekonomickou výkonnost země. Je to součet všech hodnot, které se vytvoří v jedné zemi během jednoho roku. Každé auto, které bylo v této zemi v tom roce vyrobeno, každé stříhání vlasů, které provedl jeden

kadeřník, každý litr mléka, který nadojila jedna kráva a který byl dále prodán, se vyjádří penězi a sečte se. Součet těchto hodnot se nazývá hrubý domácí produkt (zkráceně HDP). HDP ale nevypovídá mnoho o tom, jak bohatá je určitá země, protože existují velké a malé země. Proto se jako další krok toto číslo vydělí počtem lidí, kteří v dané zemi žijí. Tím se získá hrubý domácí produkt (HDP) na jednoho obyvatele.

Je to však ještě složitější: pokud chceme mezi sebou srovnávat státy, které jsou z hospodářského hlediska různě výkonné, musíme brát v úvahu to, že kupní síla je v různých zemích také různá. Kdo už byl

na dovolené v cizině, ten to zná. Ceny v zahraničí ve srovnání s cenami doma nám připadají buď příliš vysoké, nebo naopak velmi výhodné. Chleba stojí v jedné zemi jedno euro, ale v jiné zemi za něj musí zaplatit dvě nebo tři eura. Proto vědci sledují nejen to, kolik peněz mají lidé v jedné zemi k dispozici na jednoho obyvatele, ale i to, kolik se za tyto peníze dá nakoupit. To je nakonec rozhodující hodnota a nazýváme ji parita kupní síly. Je-li pomocí parity kupní síly můžeme země mezi sebou srovnávat.

Když tedy srovnáme ekonomickou výkonnost zemí EU podle parity kupní síly (PPP), vypadá to takto:

Takhle se daří Evropanům:

srovnání hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele podle parity kupní síly, 2011)

Hrubý domácí produkt (HDP) na jednoho obyvatele v Rakousku nebo Irsku je tedy o 29 % vyšší, než je průměr EU. HDP na jednoho obyvatele v Itálii je přesně stejný jako tento průměr a HDP na jednoho obyvatele v Rumunsku a Bulharsku je nižší než polovina průměru EU.

Rozdíly v „životní úrovni“ budou v EU dlouhodobě přetrvávat. Evropská unie si však klade za úkol tyto rozdíly zmenšovat. Proto dostávají chudší regiony v EU peníze, aby mohly zlepšit svou infrastrukturu, a tím zvýšit své hos-

podářské vyhlídky. To se nazývá strukturální politika. Na tuto politiku vydává EU asi polovinu svého celkového rozpočtu.

Evropská unie – společně v rozmanitosti

► Jak jste viděli, EU se skládá ze zcela různých států. Největší z nich – Německo – má téměř 82 milionů obyvatel a nejmenší – Malta – něco málo přes 400 000. Do EU patří Finsko a Itálie, stejně jako Portugalsko a Polsko. Při pohledu na mapu je zjevné, jak rozmanitá EU je. Mluví se v ní různými jazyky a píše třemi různými abecedami. Jsou tu různé tradice, kultury, zvyklosti u stolu a lidové slavnosti. I historické zkušenosti jsou rozdílné. Mnoho států EU proti sobě dříve vedlo války, zabíralo si vzájemně území a ještě dodnes přetrvává spousta předsudků. Jak je možné, že 28 států k sobě přesto našlo cestu?

Tato otázka se dá zodpovědět pouze na základě dějinných událostí. Po strašlivé druhé světové válce, která začala skoro přesně dvacet let po té první, si mnoho lidí řeklo, že něco takového už se nesmí opakovat.

V Německu a ve Francii, což byly původně znepřátelené státy, se zrodil nápad, že by již nemusely být protivníky, ale mohly by se spojit, a sice tak, aby se zároveň mohly vzájemně kontrolovat. Vedoucími politickými představiteli, kteří tuto koncepci zastávali a také ji uskutečnili, byli francouzský ministr zahraničních věcí Robert Schuman (1886–1963) a německý spolkový kancléř Konrad Adenauer (1876–1967).

První subjekt, z něhož vznikla dnešní EU, bylo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), které se zrodilo v roce 1952 s cílem společně spravovat zásoby uhlí. Uhlí tehdy hrálo takovou roli, kterou má v dnešní době ropa a zemní plyn, a bylo nejdůležitějším zdrojem energie. Mnozí lidé měli strach, že by v Evropě mohlo znovu dojít ke konfliktům kvůli této surovině. Proto bylo rozdělování uhlí a opětovné budování těžkého průmyslu

podřízeno společnému úřadu, v němž byli zastoupeni členové ESUO. Tehdy v něm kromě Německa a Francie byla zastoupena Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Princip ESUO byl jednoduchý: každý stát smí mluvit do záležitostí ostatních států a výměnou za to je ochoten smířit se s tím, že se bude zasahovat i do jeho vlastních činností. Tak nemohl jeden pracovat proti ostatním nebo dokonce tajně zbrojit, ale bylo možné společně znovu vybudovat Evropu. Zároveň se partneři již nemuseli obávat jeden druhého, a tak byl zajištěn v Evropě mír. Prvním předsedou Vysokého úřadu ESUO byl Francouz Jean Monnet (1888–1979), který také patří k významným zakladatelům evropské integrace.

Tento princip se o několik let později rozšířil na celé hospodářství, a sice prostřednictvím Evropského hospodářského společenství. To bylo založeno v roce 1957 Římskými smlouvami a vstoupilo v platnost roku 1958.

Tak z nepřátelství vznikla spolupráce, která byla vysloveně úspěšná. Evropské společenství dosáhlo obrovského hospodářského vzestupu. Není divu, že se v průběhu let přidávaly další a další země. Tak se do společenství dnešní EU v roce 1973 připojila Velká Británie, Irsko a Dánsko, v roce 1981 Řecko a v roce 1986 pak Španělsko a Portugalsko. Po skončení konfliktu mezi Východem a Západem se uvolnila cesta pro neutrální státy Rakousko, Švédsko a Finsko, které se staly členy v roce 1995, a také pro státy, které dříve patřily do tábora bývalého Sovětského svazu. V roce 2004 došlo k rozšíření směrem na východ o Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Polsko, Českou republiku, Slovensko, Maďarsko a Slovinsko. Kromě nich

přistoupila i Malta a Kypr. V roce 2007 se tato vlna rozšiřování završila přistoupením Bulharska a Rumunska. Dne 1. července 2013 bylo za 28. člena EU přijato Chorvatsko.

I když někdy dochází ke sporům a vyhroceným hádkám, základní principy EU zůstávají odjakživa nezměněny: zaručení míru mezi členskými státy, spolupráce za účelem vzájemného prospěchu a čím dál jednotnější vystupování navenek. Skutečnost, že EU se v Evropě již více než 50 let významným způsobem zasazuje o mír, demokracii a lidská práva, ocenil v roce 2012 Nobelův výbor udělením Nobelovy ceny za mír Evropské unii. EU se tak stala prvním společenstvím států na celém světě, kterému se této pocty dostalo.

Úkol

Historie EU v obrazech

Přiřaďte k fotografiím z historie Evropské unie správné popisky.

1. Po druhé světové válce zůstalo mnoho měst v celé Evropě v troskách – toto je německý Frankfurt nad Mohanem.
2. Symbolické gesto: Jean Monnet (vpravo), předseda Vysokého úřadu Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), představuje první „evropský“ blok oceli, a tím otevírá společný trh oceli v dubnu 1953.
3. 25. března 1957: Zástupci šesti zakládajících států – Belgie, Spolkové republiky Německo, Francie, Itálie, Lucemburska a Nizozemska – podepisují v Římě takzvané Římské smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom).
4. Dne 7. února 1992 podepsaly hlavy států a předsedové vlád Maastrichtskou smlouvu o založení hospodářské a měnové unie.
5. Amsterodamská smlouva z roku 1997 stvrzuje postupné zřizování prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Zde je smlouva s podpisy a úředními pečeti.
6. Velkým transparentem na budově Evropské komise v Bruselu vítá EU na začátku roku 2007 své dva nové členy, Bulharsko a Rumunsko.
7. Dne 10. prosince 2012 byla v norském Oslu předána Evropské unii Nobelova cena za mír. Nobelův výbor ocenil to, že se EU v Evropě už po celá desetiletí zasazuje o mír, demokracii a lidská práva.

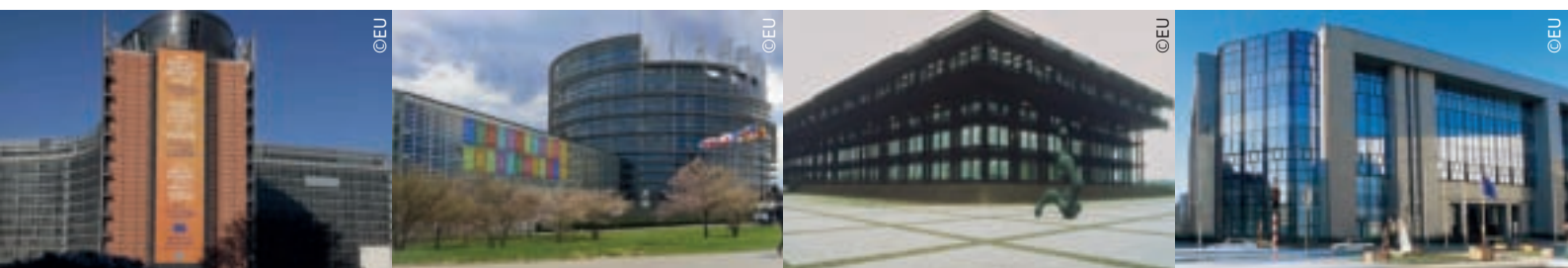
Jak Evropská unie funguje?

Tři předsedové EU. Každá velká instituce EU má svého předsedu. Zleva doprava: Herman Van Rompuy (Evropská rada), José Manuel Barroso (Evropská komise) a Martin Schulz (Evropský parlament).

EU bývá často považována za jeden stát. Říká se: V EU je to tak a tak, ale u nás je to jinak, totiž tak a tak. Taková srovnání jsou pochopitelná, ale musí se používat opatrně. EU totiž není žádný stát, ale jedinečné uskupení různých států. Svojí strukturou se liší i od vaší vlastní země. Cílem této kapitoly je objasnit strukturu EU. Jaké má instituce a co tyto instituce dělají? Jaké pravomoci (kompetence) mají?

Zleva doprava: Evropská komise v Bruselu, Evropský parlament ve Štrasburku, Evropský soudní dvůr v Lucemburku a Rada Evropské unie v Bruselu.

Kdo má v Evropě moc? Instituce Evropské unie

► Kdo má v Evropě vlastně moc? Je jasné, že neexistuje jeden „šéf“, který by udílel rozkazy. Ale někdo přece musí říkat, co by se mělo dělat. Kdo rozhoduje o evropských záležitostech? Je to nějaké grémium nebo jedna země nebo kdo vlastně?

Na první pohled to vždycky působí jako nuda, když se má člověk zabývat institucemi, ale instituce jsou místa, kde dochází k výkonu moci. Institucionální uspořádání Evropské unie tedy objasňuje otázku moci. Odpověď na tuto otázku je však v EU trochu jiná než v jednotlivých členských státech.

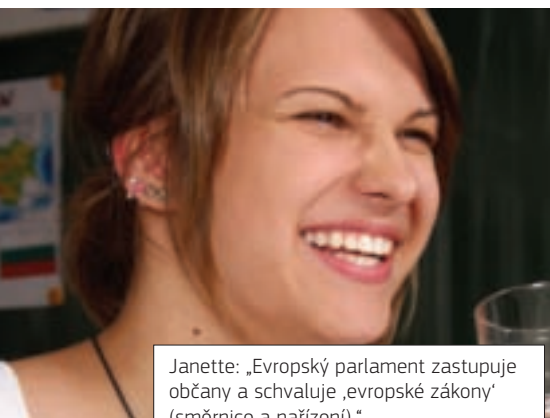
Evropská unie je společenstvím států a občanů. To se projevuje i v je-

jím uspořádání. Jak státy (tj. jejich vlády), tak i obyvatelstvo těchto zemí může mluvit do evropských záležitostí. To se děje prostřednictvím Rady Evropské unie a Evropského parlamentu.

Rada Evropské unie (které se často říká „Rada ministrů“) je zastoupením vlád států EU. Sedí v ní společně ministři ze všech členských států. Podle jednotlivých témat to jsou například ministři zahraničních věcí, vnitra nebo zemědělství. Rada je jedním ze dvou rozhodovacích orgánů. Zde se jedná o politice a zde vznikají evropské zákony, které se nazývají nařízení nebo směrnice. Bez Rady tedy v Evropské unii nic nefunguje. Rada rozhoduje buď jed-

nomyslně, nebo většinově. Při rozhodnutích přijatých většinou musí být dosaženo zhruba 70 % hlasů (to je tzv. „kvalifikovaná většina“). Velké státy EU přitom mají víc hlasů než ty malé. Od roku 2014 pak platí princip „dvojí většiny“, což znamená, že k určitému rozhodnutí je zapotřebí většina členských států, která musí zároveň představovat většinu obyvatelstva. Předsednictví v Radě se mění každého půl roku a všichni členové se spravedlivě střídají. V roce 2013 jí předsedá Irsko a Litva, v roce 2014 Řecko a Itálie a v roce 2015 Lotyšsko a Lucembursko.

Základní směřování evropské politiky určuje **Evropská rada**. To jsou hlavy států a předsedové vlád EU, kteří ►

Janette: „Evropský parlament zastupuje občany a schvaluje ‚evropské zákony‘ (směrnice a nařízení).“

Alice: „Evropský účetní dvůr kontroluje rozpočet EU.“

Patricia: „Rada ministrů zastupuje vlády členských zemí EU a schvaluje ‚evropské zákony‘.“

► se pravidelně, nejméně jednou za tři měsíce, scházejí. V čele stojí předseda, který je volen Evropskou radou vždy na 2,5 roku. Od roku 2009 zastává tento úřad dřívější belgický předseda vlády Herman Van Rompuy.

Ve velké většině případů však nemůže Rada rozhodovat sama. Potřebuje k tomu **Evropský parlament**. Ten zastupuje občany států EU, kteří jej přímo volí. Parlament má nyní do konce tohoto funkčního období 766 poslanců ze všech členských států. Po nových volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 se počet křesel podle Lisabonské smlouvy ustálí na čísle 751.

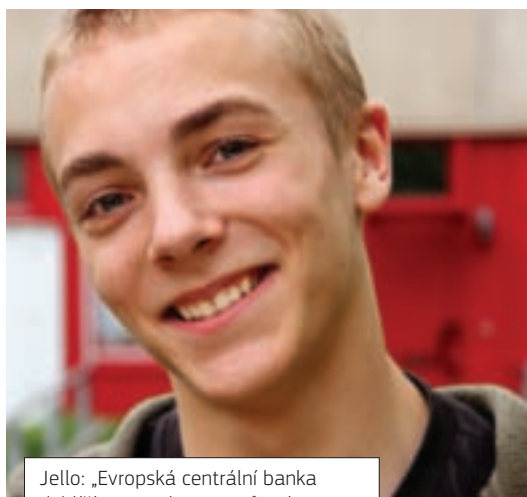
Velké členské státy mají více poslanců než ty malé. Parlament nemůže za EU pravomocně rozhodovat sám, ale obecně musí souhlasit s rozhodnutím Rady Evropské unie, aby toto rozhodnutí mohlo vstoupit v platnost. To se nazývá „postup spolurozhodování“.

Parlament musí také prostřednictvím volby potvrdit Evropskou komisi a může ji i odvolat. Kromě toho schvaluje rozpočet Evropské unie. Bez Evropského parlamentu, tedy bez přímého zastoupení lidu, nelze v Evropě téměř o ničem rozhodnout.

Další důležitou institucí EU je **Evropská komise**. Sbor komisařů se skládá z jednoho člena za každou zemi, ale tito komisaři neprosazují v Komisi postoje země, ze které pocházejí, ale zastupují společné zájmy Evropské unie. Každý člen Komise je odpovědný za svůj resort (podobně jako ministr). Evropská komise dohlíží na to, aby členské státy dodržovaly společná pravidla. Proto se také nazývá „strážkyně evropských smluv“. Spravuje EU podle instrukcí Rady a Parlamentu. Jedna zvláštnost evropského systému spočívá v tom, že Rada a Parlament mohou činit svá rozhodnutí pouze na základě návrhu

Komise. Díky tomuto výhradnímu právu předkládat návrhy má Evropská komise vliv na rozhodnutí, protože vypracovává jejich předlohy. Tím je zaručeno, že se již od začátku hledí na společné zájmy Evropské unie. Rada a Parlament pak samozřejmě mohou návrh pozměnit.

Nyní již existuje mnoho společných právních předpisů, které si státy EU společně vytvořily. Pochopitelně dochází i ke sporům ohledně výkladu těchto zákonů. Kromě toho jednotlivé státy někdy předpisy nedodržují. Proto mají všichni zúčastnění možnost obrátit se na **Soudní dvůr Evropské unie**. Ten se skládá z jednoho soudce za každý členský stát, ale rozhoduje nezávisle a na základě evropského práva. Může odvolat ustanovení, která jsou v rozporu s evropským právem, a odsoudit státy k peněžitě pokutě, pokud toto právo a zákony nedodržují. ►

Jello: „Evropská centrální banka dohlíží na to, aby euro zůstalo stabilní.“

Motian: „Evropská komise spravuje Evropskou unii a předkládá návrhy ‚evropských zákonů‘.“

► Každý ví, že peníze jsou důležité. Nestačí je však jen mít, ale musí si také zachovat svou hodnotu. Na to dohlíží **Evropská centrální banka (ECB)**. Je centrální bankou pro země eurozóny. Skládá se ze zástupců zemí, které zavedly euro.

ECB řídí oběh peněz a stanoví hlavní úrokové sazby.

Rozpočet Evropské unie činí v roce 2013 asi 133 miliard eur. Kde se vydává hodně peněz, tam je potřeba také kontrolovat,

že se to děje podle práva. To je úloha **Evropského účetního dvora**, který pečlivě dohlíží na to, aby se evropské peníze vydávaly řádně a smysluplně. Dbá tak o účinné finanční řízení. Každý členský stát v něm má jednoho zástupce.

Úkol

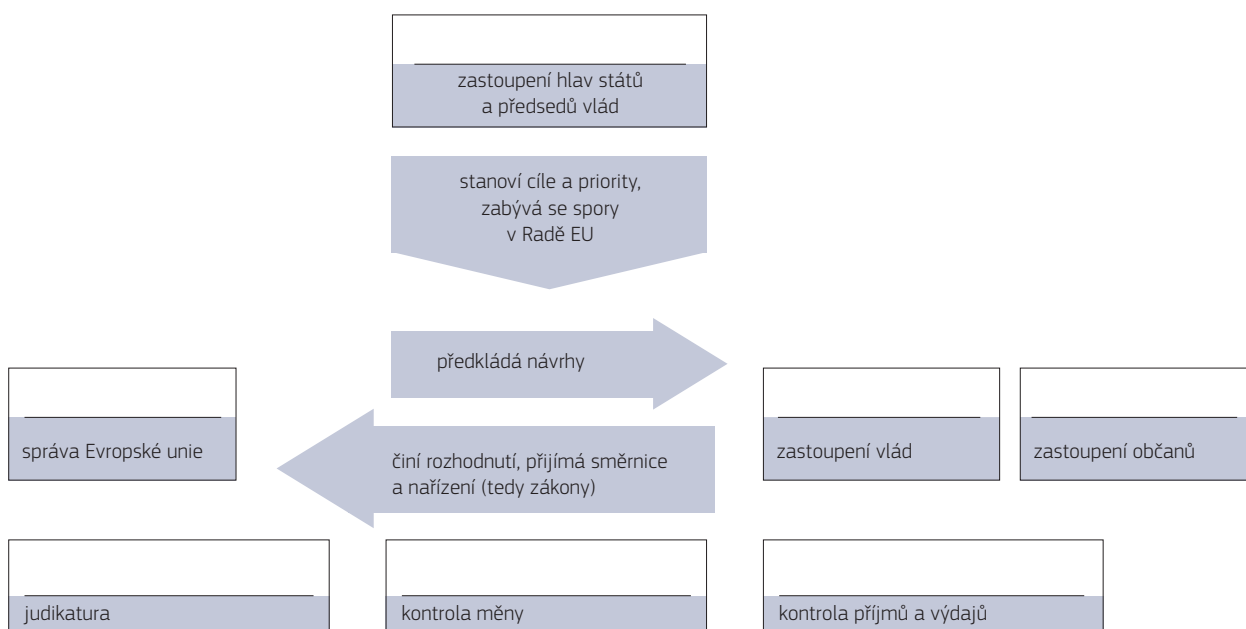
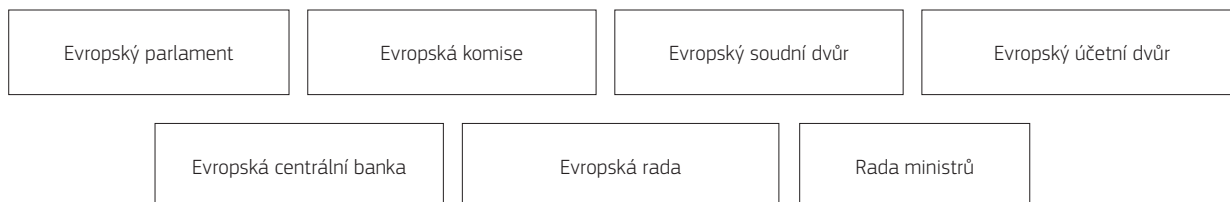
Kdo co v EU dělá?

Informací o institucích jste se teď dozvěděli opravdu hodně, ale koneckonců není úplně od věci vědět přesně, kdo je v EU za co odpovědný. Otestujte se, zda jste text četli pozorně. Zakřížkujte políčko u instituce, ke které se popis vztahuje.

Popis	Evropská rada	Rada EU	Evropský parlament	Evropská komise	Evropský soudní dvůr	Evropská centrální banka	Evropský účetní dvůr
Vypracovává návrhy předpisů EU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skládá se z jednoho zástupce za každý členský stát	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stanoví hlavní úrokové sazby	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kontroluje výdaje EU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Je volen/a občany	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhoduje o zákonech (nařízeních/směrnicích) EU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jmenuje předsedu Komise	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spravuje EU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zastupuje zájmy občanů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zastupuje zájmy členských států / jejich vlád	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhoduje o výkladu evropských zákonů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Určuje směry politiky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Institute Evropské unie

Prosím shrňte ještě jednou kompetence jednotlivých institucí v grafice. Už jsme vám trochu pomohli. Teď jen musíte správně přiřadit pojmy k jednotlivým políčkům.

Evropské smlouvy

- Evropská unie má svůj právní základ ve smlouvách, které spolu uzavřely členské státy a které byly ratifikovány vnitrostátními parlamenty nebo na základě referenda. Tyto smlouvy stanoví, jakým způsobem se rozhoduje, jaké kompetence mají jednotlivé instituce a v jakých oblastech státy EU jednají společně. Smlouvy jsou také základem pro další

rozšiřování EU. Na jednotlivých smlouvách je vidět, jak se Evropská unie změnila. Nyní je právním základem Lisabonská smlouva, která byla podepsána ve stejnojmenném portugalském hlavním městě v roce 2007. Lisabonská smlouva vstoupila v platnost roku 2009 poté, co ji schválily všechny členské státy.

Diskuze

A nyní zpět k úvodní otázce:

Kdo má v Evropě moc? Diskutujte o tom mezi sebou ještě jednou.

Vliv občanů

► Občané členských států EU tedy ovlivňují politiku EU dvěma způsoby. Poprvé při volbách do svého vnitrostátního parlamentu, z něhož pak pochází vláda. Ta je potom zastoupena v Radě Evropské unie. (Když se scházejí „vedoucí představitelé“, tedy hlavy států a předsedové vlád, jedná se o „Evropskou radu“.)

Podruhé ovlivňují občané politiku v Evropě při volbách do Evropského parlamentu.

Ale i jednotlivec se může ozvat, když se domnívá, že je mu činěno bezpráví, nebo když chce odstranit nějakou závadu na evropské úrovni. Existuje totiž evropský veřejný ochránce práv, nazývaný také ombudsman. U něj může každý občan

EU vznést stížnost, dokonce jen e-mailem. Na koho si u ombudsmana můžeme stěžovat, kde nám může pomoci a kde nikoli? Všechny tyto informace naleznete na internetových stránkách veřejného ochránce práv:

<http://ombudsman.europa.eu/home/cs/general.htm>

Další možnosti vlivu

► Od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost v roce 2009 existuje možnost občanské iniciativy. Jeden milion lidí, tj. pouhých 0,2 % obyvatelstva, z alespoň jedné čtvrtiny států EU (tj. ze sedmi zemí) může Evropskou komisi vyzvat, aby se začala zabývat nějakým tématem a navrhla příslušný právní akt. Předpokladem je samozřejmě to, aby toto téma spadalo do kompetence EU.

Tlak na instituce EU lze vyvíjet i prostřednictvím demonstrací. Zemědělci, odbory nebo ekologické organizace – ti všichni mohou přednést své záležitosti. Kromě toho má Evropský parlament k dispozici Petiční výbor.

Úkol

Zjistěte více informací o evropské občanské iniciativě!

Evropská občanská iniciativa vám umožňuje přímo ovlivnit to, čím se Evropská unie bude zabývat. Které iniciativy byste chtěli zahájit a jakým způsobem byste se do toho pustili? Na těchto internetových stránkách se můžete informovat o postupu, ale i o probíhajících iniciativách: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

Úkol

Co znamená pojem „petice“?

Zjistěte, co označuje pojem „petice“ a kdo se může obrátit na Parlament. Zde získáte více informací:
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/00533cec74/Petitions.html>
 Existuje i ve vašem parlamentu nějaký petiční výbor? Zjistěte to.

Úkol

Naši poslanci ve Štrasburku a Bruselu

Poslanci Evropského parlamentu se sdružují do poslaneckých klubů podle politického směru, ke kterému patří. Ne ve všech těchto klubech jsou poslanci ze všech zemí. Zjistěte, které politické strany z vaší země byly v posledních volbách do Evropského parlamentu úspěšné, a mají v něm tedy své poslance. Poté zjistěte, ve kterých poslaneckých klubech EP jsou tyto strany zastoupeny.
 Ve kterém poslaneckém klubu EP je zastoupena která strana? Rychle to najdete například na internetu: <http://www.europarl.eu>

Poslanecké kluby v Evropském parlamentu	Kolik členů má tento poslanecký klub?	V tomto poslaneckém klubu jsou poslanci této strany z naší země:
 ELS – Poslanecký klub Evropské lidové strany (křesťanských demokratů)		
 S&D – Skupina pokrokové aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu		
 ALDE – Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu		
 ZELENÍ/EFA – Skupina Zelených / Evropské svobodné aliance		
 EKR – Skupina Evropských konzervativců a reformistů		
 EFD – Skupina Evropa svobody a demokracie		
 GUE/NGL – Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice		
NI Nezařazení poslanci		

Úkol

Zjistěte si informace o tom, kdo z vaší země nebo vašeho kraje je členem Evropského parlamentu!

Kterou stranu tito poslanci Evropského parlamentu zastupují?

Kvíz o Evropě

Kdo je současným předsedou Evropského parlamentu?

A kdo jsou pánové na ostatních fotografiích?

Herman
Van Rompuy
(Belgie)

☐

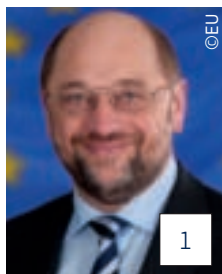
José Manuel
Barroso
(Portugalsko)

☐

Martin
Schulz
(Německo)

☐

Robert
Schuman
(Francie)

☐

☐ předseda
Evropského
parlamentu

☐ předseda
Evropské rady

☐ francouzský ministr
zahraničních věcí v letech
1948–1952 a jeden ze
zakladatelů Evropského
společenství uhlí a oceli
(ESUO)

☐ předseda Evropské komise

Takhle funguje EU

► Už je vám jasné, že Evropská unie není žádný stát, jako například Litva nebo Nizozemsko, ale je také něco více než jen volný svazek evropských států. K popisu jejího zvláštního postavení označují často právníci organizaci EU jako organizaci *sui generis*. To je latinský pojem a znamená „zvláštního druhu“. Členské státy EU sice zůstávají suverénní a nezávislé, ale v určitých oblastech spojují své kompetence, aby mohly lépe řešit určité problémy. Za tímto účelem vytvořila EU vlastní instituce, na něž jsou tyto kompetence

přeneseny. To v praxi znamená, že o určitých otázkách společného zájmu lze demokraticky rozhodovat na evropské úrovni. EU proto není žádným spolkovým státem, jako jsou například Spojené státy americké, ale zároveň je něčím víc než jen volným svazkem, jakým je například Organizace spojených národů.

V EU rozhodují společně vlády jednotlivých států, které se scházejí v Evropské radě, a Evropský parlament volený občany. Existují také výjimečné případy,

kdy rozhoduje samotná Rada. Většinou se jedná o oblast zahraniční politiky. Evropská komise řídí obchodování v EU a dohlíží na to, aby všichni dodržovali evropské smlouvy. Kdo tyto smlouvy nedodržuje, je zažalován u Evropského soudního dvora, který mu může nařídit, aby své chování změnil. Nad správným finančním řízením evropských institucí bdí Evropský účetní dvůr. Každý z nás, kdo má pocit, že s ním nějaká evropská instituce špatně jedná, může vznést stížnost u evropského veřejného ochránce práv.

4

Co EU vlastně dělá?

Někteří lidé tvrdí, že Evropská unie nedělá dost, jiní říkají, že se míchá do všeho. Není obojí špatně? Co je ale tedy správně? Co EU vlastně dělá?

EU je aktivní v mnoha politických oblastech, například v oblasti hospodářské politiky, ochrany spotřebitele, zahraniční politiky, ochrany životního prostředí, politiky vnitřních věcí a práva a v mnoha dalších.

V následujících kapitolách budou názorně představeny některé oblasti těchto politik. Tak získáte představu o tom, čím se v Bruselu a v hlavních městech států EU zabývají.

Vnitřní trh

- Srdcem hospodářské a sociální politiky je vnitřní trh. Jedná se o společný hospodářský prostor, v němž jsou zaručeny takzvané čtyři svobody:

- volný pohyb osob,
- volný pohyb zboží,
- volný pohyb služeb a
- volný pohyb kapitálu.

Svobody na evropském vnitřním trhu

- Volný pohyb osob se různými způsoby týká nás všech. Pokud chceme jet na dovolenou do jiné země EU, pracovat tam nebo se tam nezávisle na pracovním místě usadit, máme na to právo. A když se z ciziny vrátíme, můžeme si klidně s sebou přivést to, co jsme si tam nakoupili, stejně jako můžeme nakupovat v jiné zemi přes internet. To nám zaručuje volný pohyb zboží. Přes hranice však lze nabízet a získávat nejen zboží, ale i služby, a to díky volnému pohybu služeb. Kdo chce své peníze investovat raději v jiném státě EU než ve své zemi, zaručuje mu tuto možnost volný pohyb kapitálu.

Zrušení hraničních kontrol

- Pokud se chystáte na cestu ze Severního mysu až na Sicílii, můžete nechat svůj pas klidně doma. Hraniční kontroly v EU na tzv. vnitřních hranicích (tedy například hranice mezi Finskem a Estonskem nebo mezi Slovenskem a Českou republikou) již neexistují.

Tato svoboda cestování se řídí podle Schengenské úmluvy, která již je součástí evropských smluv. Velká Británie a Irsko do Schengenu nepatří, ale zato je v něm Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Norsko a Island, které nejsou součástí EU. Pro Kypr, Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko ještě platí přechodné lhůty, než se budou moci také zapojit.

Schengenská úmluva byla pojmenována podle lucemburské obce Schengen, kde byla uzavřena.

Kvíz o Evropě

Co pro vás tyto čtyři svobody znamenají konkrétně?

Přiřaďte správně příklady ke čtyřem oblastem vnitřního trhu a označte odpovídající políčko.

	Volný pohyb osob	Volný pohyb zboží	Volný pohyb služeb	Volný pohyb kapitálu
Mohu si koupit auto v Dánsku a přivést si je bez proclení.	1	0	2	3
V EU mohu cestovat, kam chci.	9	6	3	7
Mohu si svoje peníze uložit v německé bance.	2	3	1	0
Mohu studovat v Maďarsku.	5	1	0	9
Moji rodiče si mohou nechat zrenovovat koupelnu od portugalského obkladače.	4	3	1	7
Rodiče mi mohou poslat peníze do Španělska, kde právě studuji.	1	2	3	9
Na internetu si mohu objednat zboží ze Švédska.	4	5	1	2
Jako architekt mohu bydlet na Maltě a navrhovat domy, které se postaví v Itálii.	5	6	0	8

Čísla udávají datum ve formátu DDMMRRRR. Zjistěte, co je to za datum a co se v ten den stalo.
 .. / .. /

EURO – evropské peníze

► Od roku 1999 existuje jednotná evropská měna, kterou se k 1. lednu 2011 platilo už v 17 státech EU. V lednu 2014 by euro za svou měnu mělo přijmout i Lotyšsko jako osmnáctý stát. Více než 332 milionů občanů EU, tedy dvě třetiny celé populace EU, platí eurem jako společnými penězi.

Na vnitřním trhu se mohou svobodně pohybovat pracovní síly a libovolně se může vyměňovat zboží, služby a kapitál. Bez bariér, které představují různé měny, mohou výhod vnitřního trhu ještě lépe využívat podnikatelé a spotřebitelé, zaměstnanci i samostatně výdělečně činné osoby. Nákupy a srovnávání cen přes vnitřní hranice EU jsou jednoduché, když ceny nemusíme přepočítávat na jinou měnu. Právě v souvislosti s nárůstem obchodů přes internet je to zajímavé i pro lidi, kteří nebydlí přímo u hranic. Větší transparentnost nabídek snižuje ceny, což je výhoda pro všechny, kdo nakupují.

Další výhoda jednotné měny je v tom, že při cestách do ciziny nemusíme měnit peníze (a pak přepočítávat ceny). To nám šetří peníze i čas. Ale i podniky mají ze společných peněz prospěch, protože nyní mohou počítat a účtovat jen v jedné měně a neohrožují je výkyvy kurzu. Odstranění těchto „transakčních poplatků“ také způsobuje snížení cen. Společná měna vedla i ke snížení úrokových sazeb, z nichž opět profitují spotřebitelé a podnikatelé. Zůstává tak větší prostor pro investice, které opět vedou k většímu růstu. Stabilní jednotná měna, která se opírá o silný hospodářský prostor eurozóny, posiluje hospodářské postavení Evropy ve světě.

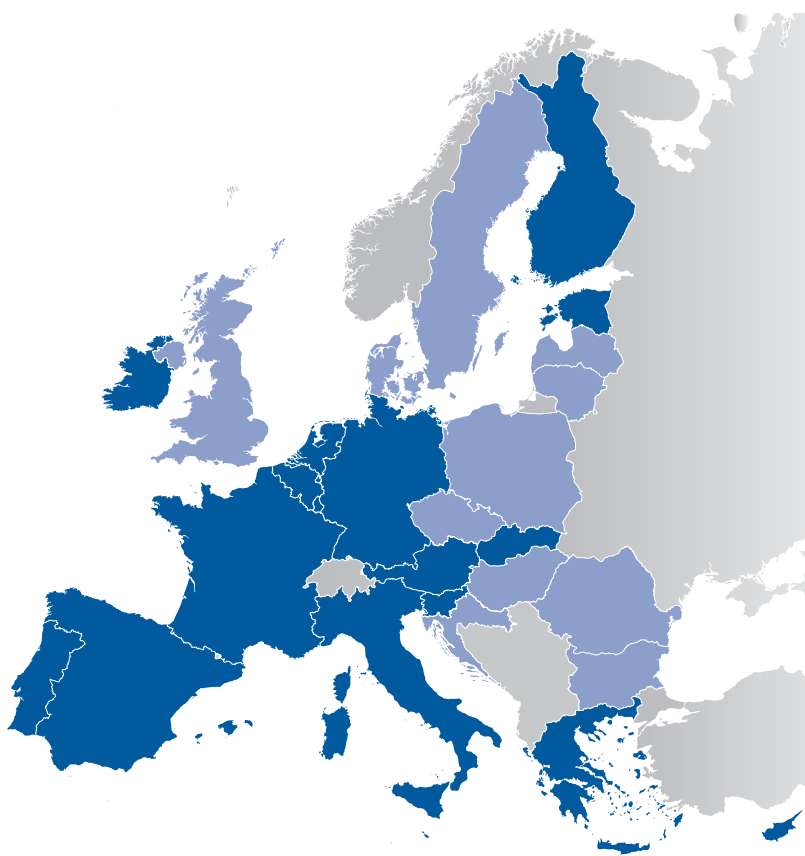
Celá EU sice tvoří jeden vnitřní trh, ale jenom jedna jeho část (i když větší) používá jako společnou měnu euro. Některé státy v současnosti nechťejí do eurozóny vstoupit, jiné ještě nesplňují přísná kritéria pro vstup do ní. Když chce nějaká země vstoupit do eurozóny, nesmí být například příliš zadlužená. Míra inflace nesmí být o více než 1,5 % vyšší než tři nejnížší míry devalvace měny v zemích eurozóny.

I přes tyto jasné podmínky se eurozóna v roce 2010 dostala do krize. Toto téma je velmi komplikované, ale obecně se dá říct, že většina problémů vznikla proto, že státy eurozóny nedodržovaly podmínky, které si samy stanovily, a příliš se zadlužily. EU se velmi zabývala a zabývá odvrácením rizik, která hrozí společné měně. Mimo jiné byly vytvořeny záruky pro státy, které mají potíže znovu si opatřit prostředky na mezinárodních kapitálových trzích za přijatelné úroky. Státy eurozóny proto vytvořily „záchranný val“ ve výši 700 miliard eur (ESM – Evropský mechanismus stability), aby se zaručila stabilita.

Zároveň se státy eurozóny prostřednictvím rozpočtového paktu za-

vázaly, že zredukují své zadlužení. K této mezinárodní dohodě se připojily i státy mimo eurozónu, vyjma České republiky a Velké Británie. Kromě omezení zadlužení se má posílit i konkurenceschopnost zemí eurozóny a EU obecně.

Součástí problémů s jednotnou měnou bylo i to, že banky nepodléhaly dostatečné kontrole. Proto EU posílila bankovní dohled, aby banky svými spekulacemi již nemohly přivést celé státy do překerní situace. Poslední roky byly pro jednotnou měnu těžké a krizové řízení si vyžádalo velké nasazení. Ukázalo se však díky tomu také odhodlání zemí eurozóny udržet jednotnou měnu stabilní. ►

■ Členské státy EU, které používají euro jako měnu (stav: 2013)

■ Členské státy EU, které euro jako měnu nemají

Lotyšsko zavede euro pravděpodobně od 1. ledna 2014.

► Evropská hospodářská politika

Za účelem posílení a stimulace hospodářství Evropské unie vytvořila Evropská komise strategii „Evropa 2020“ pro růst a zaměstnanost. Tato strategie mimo jiné počítá s investicemi do vzdělávání a výzkumu, které mají přispět k tomu, aby Evropa i v budoucnosti patřila mezi regiony světa s největším počtem inovací. Cílem je posílit hospodářství a průmysl, které mají být nejen konkurenceschopné, ale také mají co

nejméně zatěžovat životní prostředí. Dalšími cíli jsou tvorba pracovních míst a boj s chudobou v EU. Jelikož se Evropská unie považuje za společenství, které sdílí stejné hodnoty a chce se řídit zásadami rovnosti a solidarity, je velmi důležité, aby z růstu měli prospěch všichni Evropané.

Rozhodování v EU

Běžně rozhodují v EU všechny členské státy společně. Existují ale záležitosti,

které se týkají zejména zemí, které používají euro jako jednotnou měnu. Ministři těchto zemí se pravidelně scházejí v Euroskupině a stanoví, co se má stát v prostoru s jednotnou měnou. Tato rozhodnutí samozřejmě ovlivňují i jiné země Evropské unie, které euro jako měnu nepoužívají (nebo dosud nepoužívají), ale týká se jich to na společném vnitřním trhu.

Úkol

Kdo má rozhodovat o společné měně?

Na rozhodnutí Euroskupiny existují v Evropské unii různé názory, například:

- „Je zcela správné, že státy eurozóny rozhodují mezi sebou o všem, co zaručuje jistotu a stabilitu jednotné měny. Tak to je a tak by to mělo zůstat.“
- „Státy eurozóny nemají rozhodovat jen o otázkách, které přímo souvisejí s měnou, ale musí kromě toho rozhodovat o hospodářské budoucnosti eurozóny obecně. Tvoří jádro EU a měly by o všech otázkách společného eurohospodářství rozhodovat samy. To se týká například daní, zaměstnanosti nebo i sociálního zabezpečení. Tak by tomu mělo být i tehdy, když mají tato rozhodnutí vliv na ostatní země v Evropské unii. Pokud do toho chcete také mluvit, můžete přece do eurozóny vstoupit.“
- „Není správné, aby jenom 17 států rozhodovalo o celé eurozóně. EU také rozhoduje o mnoha jiných věcech, které se netýkají všech, například když se jedná o Baltské nebo Středozemní moře. Hlasují o tom ale všichni. Většina států EU chce také za několik let vstoupit do měnové unie. Už teď musí mít možnost spolurozhodovat o tom, jak se bude vyvíjet.“

Co si o tom myslíte? Diskutujte o těchto jednotlivých názorech ve skupině, sjednoťte se na jednom názoru a o něm pak diskutujte s ostatními skupinami. Více informací o tom, jak funguje eurozóna, získáte na těchto internetových stránkách:
<http://eurozone.europa.eu/>.

Kvíz o Evropě

- ★ Které tři země NEPATŘÍ do eurozóny?
Zakřížkujte je.

Belgie	Itálie	Nizozemsko	Slovensko
Estonsko	Kypr	Polsko	Slovinsko
Finsko	Lucembursko	Portugalsko	Španělsko
Francie	Malta	Rakousko	Švédsko
Irsko	Německo	Řecko	Velká Británie

Opatření na ochranu klimatu

► Světové klima se mění, protože atmosféra Země se ohřívá. To má negativní dopady na počasí: častější bouřky a povodně, teplejší léto, rozšiřování pouští v Africe a jižní Evropě, tání polárních ledovců a s ním spojené mizení celých ostrovů – to nám nemůže být jedno. Změna klimatu do značné míry souvisí s emisemi škodlivých látek v průmyslových státech. Tento proces už bohužel nelze zvrátit. O to důležitější je omezit oteplování. Zda se to podaří, o tom se rozhodne v příštích letech. Proto má velký význam rychlé a důsledné jednání. Žádný stát nemůže klimatické změny zastavit sám.

EU stanovila v roce 2008 jasné cíle pro rok 2020:

- omezení skleníkových plynů o 20 %,
- zvýšení podílu obnovitelných energií (větrné, sluneční a biopaliv) na 20 % a
- o 20 % vyšší úspora energie.

Tím se Evropa stala průkopníkem a může se snažit o to, aby tuto společnou zodpovědnost přijali i ostatní velcí znečišťovatelé a spotřebitelé energie, jako jsou USA a Čína.

Úkol

Jsou podle vás tyto politiky správné?

Se kterým z těchto názorů můžete souhlasit?

	Plně souhlasím	Částečně souhlasím	Spíše odmítám	Zcela odmítám
EU by měla omezit své emise škodlivých látek jen tehdy, pokud to udělají i ostatní.	☐	☐	☐	☐
EU by měla rozhodně splnit své cíle.	☐	☐	☐	☐
EU by si měla stanovit ještě ambicióznější cíle.	☐	☐	☐	☐
Neměli bychom se nechat touto diskuzí pobláznit. Když u nás bude o pár stupňů tepleji, to přece není žádná tragédie.	☐	☐	☐	☐
Státy EU své cíle stejně nesplní, protože ve skutečnosti jim jde jen o jejich vlastní výhody.	☐	☐	☐	☐
Ochrana klimatu nesmí být na úkor pracovních míst.	☐	☐	☐	☐
Neměli bychom si cíle nechat diktovat od vědců, ale chránit klima jen natolik, nakolik si to můžeme dovolit, aby nás to moc nebolelo.	☐	☐	☐	☐
Ochrana klimatu vytváří nová pracovní místa. Z toho mají prospěch firmy a zaměstnavatelé. I proto bychom se měli v této oblasti angažovat.	☐	☐	☐	☐

Společný prostor práva

► Evropa se už dávno stala společným životním prostorem. Mnoho lidí cestuje přes vnitřní hranice zemí EU, protože chtějí žít jinde, pracovat tam nebo se jen porozhlédnout. Poznají se, zamilují se a vezmou se. Někdy jim to bohužel nevyjde, takže se musí zase rozvést. Proto je důležité, aby existovalo jednotné právo, jelikož je potřeba rozhodnout o výživném a o tom, komu se svěří do péče dítě. Když tedy Rakušan s Lucemburčankou žijí v Itálii a tam se také chtějí nechat rozvést, nemůže se každý z nich odvolávat na právo své

země. Proto je spolupráce států EU v oblasti občanského práva tak důležitá. Řídí se jím i dědické záležitosti a mnoho dalších věcí, které ovlivňují náš každodenní život.

Z otevřených hranic mají radost i zločinci, protože si myslí, že se tak vyhnou trestnímu stíhání. V tom se ale pletou, protože v současnosti existuje intenzivní spolupráce mezi policejními orgány a orgány činnými v trestním řízení. Tuto spolupráci koordinuje Europol, což je evropský policejní orgán.

Evropská základní práva

Lidská práva a základní práva mají v každé společnosti obrovský význam, protože se dotýkají každého občana. V EU, která je demokratickým společenstvím, jsou základní práva chráněna na úrovni jednotlivých států, zpravidla jejich ústavou. Ale jelikož také Evropská unie vydává zákony a předpisy, které se týkají jejích občanů, musí i v EU existovat Listina základních práv. Ta je součástí Lisabonské smlouvy. Její znění najdete zde:

http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/l33501_cs.htm

Úkol

Prohlédněte si evropskou Listinu základních práv a porovnejte ji s ústavou vašeho státu, případně s právními předpisy na ochranu základních práv ve vaší zemi.

Která pravidla jsou stejná? Co v Listině základních práv je? Co v ní chybí? Vytvořte přehledný seznam.

Diskuze

Diskuze o Listině základních práv Evropské unie

Jak důležitá je evropská Listina základních práv? Opravdu potřebujeme, aby doplňovala práva, která nám v našem státě zaručují naše právní předpisy? Kdybyste vy měli sepsat Listinu základních práv, co by bylo jinak? Co byste doplnili? Co byste vyškrtli?

Zpracujte tyto otázky v malých skupinkách a poté vzájemně porovnejte své výsledky.

Úkol

Strom evropských politik

Na stromě evropských politik je hodně listů. V této kapitole jsou zmíněny některé politické oblasti, v nichž členské státy v rámci EU spolupracují.

Seřaďte listy s jednotlivými politickými oblastmi tak, aby visely na správné větvi.

svoboda cestování (Schengen)	společné standardy pro životní prostředí	jednotná měna	obnovitelné energie	společná zahraniční politika	společná bezpečnostní a obranná politika	společná azylová politika
rozvoj venkova	vnitřní trh	ochrana klimatu	označování potravin	závazné normy pro potraviny	levnější tarify pro volání do a ze zahraničí z mobilního telefonu	
společné potírání kriminality	strukturální politika a podpora regionů	závazné minimální sociální standardy	spolupráce při civilním a trestním řízení			

Evropa se zvětšuje – rozšiřování Evropské unie

Oslava u příležitosti rozšíření EU u Braniborské brány v Berlíně. V německém hlavním městě byly dne 1. května 2004 vypuštěny do vzduchu stovky modrých „evropských“ balonků, aby přivítaly Českou republiku, Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

Evropská unie byla založena šesti státy, ale vždycky byla určena pro celou Evropu, to znamená otevřená pro další členy.

Dnes má EU 28 členů a další čekají za dveřmi. Co je na EU pro jiné státy tak atraktivní? A jak bude pokračovat proces rozšiřování? Těmito otázkami se zabývá následující kapitola.

Zásady EU

- Již v Římských smlouvách, které byly uzavřeny v roce 1957 a díky nimž se Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii staly skutečností, se v preambuli, tedy v předmluvě, říká:

„Rozhodnutí zachovat a upevnit tímto spojením svých zdrojů mír a svobodu a vyzývající ostatní národy Evropy, které jejich ideál sdílejí, aby se k jejich úsilí připojily.“

Dnes zní článek 49 Smlouvy o Evropské unii takto:

„Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii.“

Článek 2 Smlouvy o Evropské unii zní takto:

„Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“

Text Římských smluv s podpisy předsedů vlád a zplnomocněnců vlád šesti zakládajících členů.

Úkol

Kdo se může stát členem?

Co konkrétně znamenají zásady uvedené v článku 2? Co musí udělat stát, který se chce stát členem EU, a co v žádném případě dělat nesmí? Jaký je váš názor?

Stát, ...	se může stát členem EU.	se nemůže stát členem EU.
který nezaručuje svobodu tisku,	☐	☐
který používá trest smrti,	☐	☐
který občanům umožňuje, aby protestovali proti vládě,	☐	☐
kde se pravidelně volí parlament,	☐	☐
kde vládne prezident, dokud nezemře, a poté jej nahradí jeho syn,	☐	☐
kde mají gayové a lesby stejná práva jako heterosexuálové,	☐	☐
kde politiku určuje armáda a v případě nutnosti zasahuje vojenskou mocí do vnitřní politiky,	☐	☐
kde jsou lidé považováni za nevinné tak dlouho, dokud o jejich vině nerozhodne soud,	☐	☐
kde existuje jen jedna politická strana, která proto vládne stále,	☐	☐
který chrání menšiny, a to i tehdy, kdy by většina ráda vyvinula na menšiny větší tlak,	☐	☐

Kudy vedou hranice Evropy?

- Otázku hranic Evropy nelze zodpovědět ze zeměpisného hlediska. Především na východě a jihovýchodě nemá Evropa žádnou jasnou hranici. Ani zeměpisci si nebyli a nejsou jisti, kde tento světadíl vlastně končí. V historii zeměpisu se hranice vytyčovaly často velmi rozdílně, podle toho, z jaké představy dotyčný vědec vycházel.

To znamená, že Evropu neodhalíme při pohledu na mapu nebo na glóbus, ale máme určitou představu v hlavě, kterou si znovu potvrdíme. Projeví se to

zejména tam, kde nejsou žádné jasné přírodní hranice kontinentu: na severu a na západě. Island podle našeho chápání jasně patří do Evropy. Ve skutečnosti se nachází v evropském Severním moři velmi daleko od pevniny.

To, že do Evropy patří Velká Británie a Irsko, je pro nás všechny samozřejmé. Ale průliv mezi Francií (tedy pevninou) a Velkou Británií je širší než Gibraltar, který odděluje Španělsko od Maroka.

Evropská komise k tomuto tématu říká:

„Pojem ‚evropský‘ kombinuje zeměpisné, historické a kulturní prvky, které všechny tvoří evropskou identitu. Sdílené zkušenosti týkající se myšlenek, hodnot a historické interakce nemohou být stlačeny do jednoduchého nadčasového vzorce a budou přezkoumány všemi nadcházejícími generacemi.“

Zdroj: Strategie rozšíření a hlavní výzvy na roky 2006–2007, sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě, v Bruselu dne 8. listopadu 2006, KOM(2006) 649, s. 19.

Úkol

Kde končí Evropa?

Země, která chce patřit do EU, tedy musí být demokratická. Kromě toho ale musí být i „evropská“.

Kde leží hranice Evropy? Vezměte si do ruky mapu nebo atlas a určete hranice Evropy. Podle kterých kritérií rozhodujete o tom, zda určitá země patří nebo nepatří do Evropy? Kde leží Turecko? Patří do Evropy Island? Jak je to s Gruzii? Nebo s Grónskem? A co Maroko?

Jakmile budete hotovi s určením hranic Evropy, přečtěte si následující text.

Úkol

Cesta do Austrálie

Představte si, že jedete na studentskou výměnu do Austrálie. Austrálie je velmi daleko a jistě nepatří do Evropy. Vaši tamější spolužáci jsou však zvědaví a poprosí vás, abyste jim ve třídě přednesli krátkou přednášku na téma „Co je Evropa?“.

Připravte si takovou přednášku ve skupince. Na tuto přednášku máte jen pět minut, to znamená, že se musíte soustředit jen na to nejdůležitější a nejzajímavější. Jak vysvětlíte stejně starým Australanům, co je Evropa?

Přiblížte jim „chuť“ Evropy. Jaký styl života tady máme, na základě čeho se považujete za Evropany? Co je podle vás na Evropě skvělé a co se vám na ní nelíbí?

Zde je krátký seznam klíčových slov. Přemýšlejte nad tím, které body byste do své přednášky zahrnuli a které ne. Ale pozor, pět minut není moc času.

Zeměpis

Hudba

Pití

Cestovní ruch

Historie

Kino

Svoboda

Vzdělávání

Rozdíly

Literatura

Volný čas

Problémy

Společné prvky

Jídlo

Hospodářství

Představy o budoucnosti

Západní Balkán

► Chorvatsko přistoupilo k EU v červenci 2013. I ostatním státům západního Balkánu bylo v zásadě přislíbeno, že mohou přistoupit k Evropské unii. Jedná se o tyto země: Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora a Srbsko.

Kromě Albánie patřily všechny tyto státy k Jugoslávii, která se v 90. letech 20. století rozdělila a toto rozdělení na některých místech provázely urputné boje. Srbsko a Černá Hora tvořily do roku 2006 jeden společný stát a poté se v míru rozdělily. Ohledně příslušnosti Kosova k Srbsku vypukl v letech 1998–1999 násilný konflikt, který byl ukončen zásahem NATO proti Srbsku. Kosovo pak bylo podřízeno správě Organizace spojených národů a v roce 2008 vyhlásilo samostatnost.

EU považuje členství těchto zemí v EU za nejlepší možnost nastolení trvalého míru v této oblasti. To v roce 2003 potvrdily hlavy států a předsedové vlád na konferenci v řecké Soluni. Pět států EU však Kosovo ještě podle mezinárodního práva neuznává.

Dlouhá cesta k přistoupení do EU

Země západního Balkánu mají před sebou ještě dlouhou cestu, než vstoupí do EU.

Nejprve musí s Evropskou unií uzavřít dohodu o stabilizaci a přidružení, kterou

se zavazují ke konkrétním reformám. Tuto dohodu pak musí všechny členské státy a samozřejmě i dotyčná partnerská země ratifikovat, to znamená, že ji musí schválit jednotlivé parlamenty.

Pak musí být tato dohoda provedena (implementována). Když vše funguje, jak má, může dotyčný stát podat žádost o členství. Pokud k této žádosti zaujme Evropská komise kladné stanovisko, jmenuje Evropská rada, tedy hlavy států a předsedové vlád EU, tento stát kandidátskou zemí.

Po provedení dalších reforem mohou začít jednání. Při nich jde o to, jak rychle dokážou kandidátské země převzít společné právo EU.

Když jsou jednání úspěšně uzavřena, což trvá na základě předchozích zkušeností několik let, musí kandidátská země a všichni členové EU ratifikovat smlouvu o přistoupení. V některých státech se to dělá pomocí referenda. Souhlasit musí i Evropský parlament. Teprve pak se kandidátská země stane členem Evropské unie.

Jak jsou na tom tyto země?

Pokrok na této cestě je u jednotlivých států západního Balkánu různý. S **Chorvatskem** byla jednání uzavřena a přistoupilo k EU dne 1. července 2013. S **Černou Horou** se o přistoupení jedná od roku 2012. Bývalá jugoslávská repub-

lika **Makedonie** je oficiálně kandidátem na přistoupení, ale rozhovory ještě nezačaly. Ve stejné situaci je **Srbsko**. Ostatní státy (Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo) se zatím považují za „potenciální kandidátské země“. **Albánie** uzavřela dohodu o stabilizaci a přidružení, která je v platnosti od roku 2009. Evropská komise v roce 2012 doporučila propůjčit Albánii status kandidátské země. Dohoda o stabilizaci a přidružení byla podepsána i s **Bosnou a Hercegovinou**, ale ještě nevstoupila v platnost. Demokratický vývoj v **Kosovu** podporuje mise EU.

Úkol

Co kde leží?

Zaneste jména států a hlavních měst do mapy. Jako pomůcku můžete použít mapu na zadní straně této příručky.

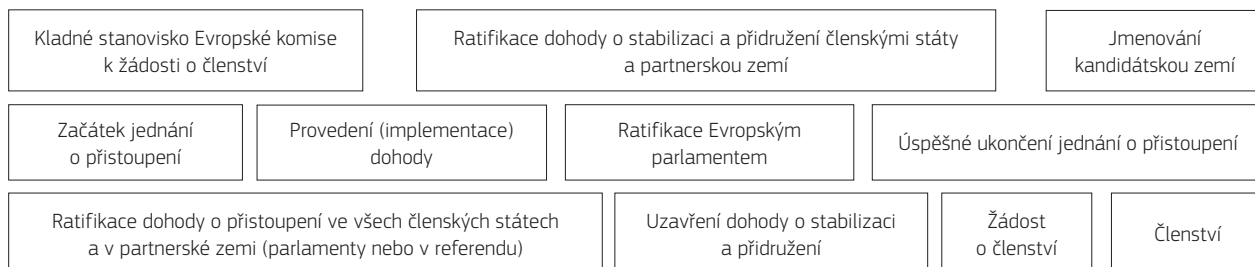

Úkol

Jednotlivé stupně vedoucí ke členství v EU

Spočítali jste, kolik jednotlivých stupňů musí země západního Balkánu překonat, než se stanou členy EU?

Seřadte ve správném pořadí následující stupně, po kterých musejí státy na cestě do EU vystoupat.

Úkol

Na jakém stupni se nacházejí státy západního Balkánu?

Do políčka napište odpovídající číslo.

	Albánie
	Bosna a Hercegovina
	Kosovo
	Chorvatsko
	Bývalá jugoslávská republika Makedonie
	Černá Hora
	Srbsko

Další dva kandidáti na členství v EU: Turecko a Island

- Turecko, které je dnes dynamickým státem, je pro EU v mnoha oblastech důležitým partnerem. EU je například největším obchodním partnerem Turecka. Tato těsná spolupráce s EU začala již před zhruba 50 lety. Od roku 1995 máme s touto zemí celní unii. Vlastní přístupový proces byl zahájen v roce 1999 a jednomyslně jej podpořily všechny členské státy. V dnešní době se názory na to, zda tento proces skutečně povede k přistoupení Turecka, různí. Pro Turecko zůstává členství v EU strategickým cílem.

Island, země daleko na severu, je od roku 1993 členem Evropského hospodářského prostoru, kde platí většina pravidel vnitřního trhu EU. Je to země se stabilní demokracií a s EU je již těsně svázána. Patří do schengenského prostoru, který občanům zaručuje maximální míru mobility, jelikož na vnitřních hranicích již nejsou žádné kontroly. V roce 2009 požádal Island o přistoupení do Evropské unie. Od července 2010 probíhají přístupová jednání.

Co bude dál?

- Ukazuje se, že diskuze o rozšíření není v žádném případě jednoduchá. Na jedné straně se Evropská unie nikdy nepovažovala za uzavřený klub, ale chtěla a chce být otevřená pro všechny evropské země.

Přijímání nových členů zajišťovalo v minulosti v Evropě mír a stabilitu. Po pádu železné opony a rozpadu Sovětského svazu se EU svou politikou rozšiřování zasloužila o to, aby do zóny demokracie

a tržního hospodářství patřily i země střední a východní Evropy. V EU je nyní devět zemí, které dříve náležely do sféry vlivu tehdejšího Sovětského svazu, dále Slovinsko a od roku 2013 i Chorvatsko, které byly součástí Jugoslávie, jež se rovněž rozpadla, a kromě toho ostrovy ve Středozemním moři Malta a Kypr.

Na druhé straně není vyjasněna ani jedinou provždy rozhodnuta otázka, kde tato Evropa končí, jak daleko až má jít

politika slibování členství zemím a jejich skutečného přijímání.

Vůči státům bývalé Jugoslávie a vůči Albánii, která také patří do regionu dnes nazývaného „západní Balkán“, jakož i vůči Islandu a Turecku se v této politické linii pokračuje. Tyto země mají vyhlídky na členství, i když u některých může ještě dlouho trvat, než tohoto cíle dosáhnou.

6

Evropa ve světě

My Evropané nejsme na světě sami. Ani netvoříme většinu světové populace, zdaleka ne. Proto se nemůžeme zabývat jen sami sebou, ale musíme zaměřit svou pozornost i na jiné kontinenty. Potřebujeme je jako partnery pro naše vlastní dobro, protože od nás kupují naše produkty a nabízejí nám své zboží a protože nám dodávají suroviny, které sami nemáme.

Existují však také problémy, kterým nesmíme lhostejně přihlížet. Zde je třeba zmínit války a nedostatečný rozvoj, které mnoha lidem znemožňují důstojně žít. Kromě toho se znečišťování životního prostředí a změna klimatu nezastavují na hranicích EU.

Úkol

Kontinenty světa

Když nebereme v úvahu Antarktidu, můžeme svět rozdělit na šest kontinentů: Afrika, Asie, Austrálie/Oceánie, Evropa, Severní Amerika a Jižní Amerika. Existují i jiné způsoby dělení, které slučují Severní a Jižní Ameriku do jednoho amerického kontinentu nebo Evropu a Asii do Eurasie. My však zůstaneme u šesti kontinentů (bez Antarktidy). Dohledejte chybějící informace a запиšte je do tabulky.

Kontinent	Rozloha	Procento zemského povrchu	Počet obyvatel	Pořadí podle počtu obyvatel	HDP(*) na obyvatele v amerických dolarech (USD)	Pořadí podle HDP(*)
Afrika						
Asie						
Austrálie/Oceánie						
Evropa						
Severní Amerika						
Jižní Amerika						

(*) HDP: hrubý domácí produkt.

Evropské zájmy ve světě

- ▶ Evropa je tedy relativně malý, ale z hospodářského hlediska významný kontinent. Z toho vyplývají i úkoly a zájmy, které chceme prosazovat vůči ostatním.

V rámci své mezinárodní politiky usiluje EU o několik cílů.

- Chrání své zájmy a bojuje proti terorismu, organizované trestné činnosti a ilegální imigraci.
- Přispívá k zachování prostředí vhodného pro život (politika v oblasti klimatu, ochrana životního prostředí).
- Působí na ostatní, aby se snažili dosáhnout míru a udržovali jej (např. na Blízkém východě nebo v Africe).
- Pomáhá jiným zemím rozvíjet se a bojovat s chudobou, negramotností a zaostalostí.
- Na celém světě se zasazuje o demokracii a dodržování právního státu.

Úkol

Celosvětové problémy

Na konci roku 2003 vytvořila Evropská unie bezpečnostní strategii, která stanoví nejdůležitější body. V ní jsou pojmenovány celosvětové problémy, kterým EU čelí.

Podívejte se na tyto problémy a přiřaďte k jednotlivým oblastem návrhy řešení z Evropské bezpečnostní strategie.

Celosvětové problémy	Návrh řešení
Války a vnitrostátní konflikty	
Chudoba	
Nemoci	
Nedostatečný rozvoj	
Nedostatek zdrojů	
Energetická závislost Evropy	
Stárnutí obyvatelstva v Evropě	
Terorismus	
Šíření zbraní hromadného ničení	
Organizovaná trestná činnost	
Ohrožení přirozeného prostředí	

Návrhy řešení Evropské bezpečnostní strategie

Rozvojová pomoc pro Afriku	Odpuštění dluhu nedostatečně rozvinutým zemím	Podpora demokracie v ostatních zemích	Zajištění vodních zdrojů ve světě
Budování zdravotnických systémů v méně rozvinutých zemích	Boj proti mezinárodnímu terorismu	Ochrana klimatu	Udržování míru prostřednictvím vojenských zásahů
Mezinárodní dohody o kontrole zbraní a odzbrojení	Dialog s islámským světem	Energetická spolupráce se zeměmi mimo Evropu	Řízená imigrace
Boj proti znečištění světových moří	Mezinárodní policejní spolupráce	Otevření evropských trhů výrobkům z rozvojových zemí	Bezpečnost na internetu

Pevnost Evropa?

► Velkým tématem v Evropské unii je migrace. Slovo „migrace“ znamená „přemísťování“ a označuje situaci, kdy lidé opouštějí jedno místo, aby se usadili na jiném. Ve skutečnosti se ovšem naše veřejná diskuze týká imigrace, tedy přistěhovalectví. Do členských států Evropské unie přicházejí **legální přistěhovalci**, tj. lidé ze států, které nejsou členy EU, přijíždějí zcela oficiálně a s naším svolením, aby tady pracovali, studovali nebo prostě žili (například jako manžel/manželka nějakého občana EU). Mnozí tito lidé přicházejí, protože si od Evropské unie slibují lepší život. I oni jsou však důležití pro nás, a proto se je někdy snažíme získat přímo. Přistěhovalci s sebou totiž přinášejí své znalosti a ochotu ekonomicky se zde angažovat. Přistěhovalci z řad mladých lidí jsou pro nás obzvlášť důležití, protože naše společnost v průměru pořád stárne, což s sebou nese problémy pro důchodové a sociální systémy.

Aby se pracovníkům ze zemí mimo EU usnadnilo přesídlení do EU, byla v Evropské unii zavedena „modrá karta“. Díky ní mohou pracovat v Evropské unii až čtyři roky. Doposud mířila většina vysoce kvalifikovaných migrantů ze zemí mimo EU do USA.

Kromě legálního a žádoucího přistěhovalectví existuje také **nelegální imigrace**, tedy když lidé přicházejí bez povolení. Tyto osoby tak porušují zákony států EU, ale často se jedná o oběti band převaděčů, kteří je za jejich propašování do EU ooberou o poslední peníze. Pro mnoho lidí na tomto světě vypadá Evropa jako ráj, do kterého se snaží dostat. Všichni jsme viděli fotografie Afričanů, kteří se v rybářských bárkách vydají na moře, a tam jsou zadrženi maltskými, italskými nebo španělskými pohraničními jednotkami.

Počet lidí, kteří v Evropě pobývají nelegálně, nikdo nezná. Podle odhadů Evropské komise by se mohlo jednat až o 4,5 milionu osob.

Evropská unie se velmi snaží o to, aby nelegální přistěhovalectví zarazila. Proto zesílila kontroly na vnějších hranicích a více spolupracuje se zeměmi, odkud tito imigranti přicházejí. Zároveň se intenzivně pracuje na tom, aby občané ze zemí, které nejsou členy EU, měli legální možnost přijít do EU a žít tady. Prostřednictvím své rozvojové politiky EU spolupracuje s chudšími zeměmi světa a chce pomoci zlepšovat životní podmínky v zemích, odkud ilegální imigranti přicházejí, aby již nemuseli svou zemi opouštět.

EU a její partneři

► EU udržuje vztahy s mnoha zeměmi světa, mimo jiné má intenzivní kontakty s rozvojovými zeměmi v Africe a Latinské Americe a také s velkými i malými státy v Asii. Všechny tyto rozmanité vztahy tady nelze podrobně popsat. Můžete se však informovat na těchto internetových stránkách Evropské unie: http://europa.eu/pol/cfsp/index_cs.htm

Zahraniční politika EU se obzvlášť intenzivně zaměřuje na rozvojovou spolupráci s africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi (AKT). S těmito (v současnosti 79) státy AKT se uzavírají dohody o hospodářském partnerství, které mají těmto

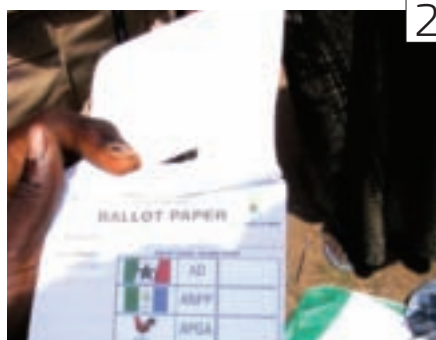
zemím pomoci zapojit se do světového hospodářství a účinně bojovat s chudobou doma.

Evropská unie a její členské státy jsou největším poskytovatelem rozvojové pomoci na světě. Více než polovina finančních prostředků pro chudé země pochází odsud. Rozvojová politika však znamená více než jen pouhé poskytnutí čisté vody a zpevněných silnic, i když toto je také důležité. EU podporuje rozvoj i prostřednictvím obchodu, jelikož otevírá své trhy pro vývoz z rozvojových zemí a motivuje je i k čilejšímu obchodování mezi sebou navzájem.

Úkol

Rozvojová spolupráce EU

Zde vidíte různé oblasti spolupráce v oblasti rozvojové politiky EU. Přiřaďte čísla fotografií k motivům a odpovídajícím opatřením této spolupráce. Pozor: motivy na fotografiích a opatření, které patří k sobě, nemusí být nutně uvedeny vedle sebe.

Č.	Motiv	Č.	Opatření
☐	Podpora pro léčebná zařízení poskytováním vozidel k převozu nemocných v jižní Africe	☐	Podpora lidských práv a demokracie
☐	Školení lesních pracovníků v Papui-Nové Guineji	☐	Vytváření infrastruktury
☐	Dodávky rýže v zanzibarském přístavu za účelem jejího rozdělení potřebným	1	Podpora obnovitelných energií / dodávek energie
☐	Odstraňování min v Laosu	☐	Zajišťování zdrojů vody
☐	Hloubení studny, zde v Dháce (Bangladéš)	☐	Řešení konfliktů / zajišťování míru
☐	Poskytování malých úvěrů švadlenám v Bosně a Hercegovině	☐	Podpora zdraví
1	Získávání elektřiny pomocí větrné energie, Bolívie	☐	Ochrana životního prostředí
☐	Sledování voleb v Nigérii	☐	Opatření pro vytváření hospodářského růstu
☐	Podpora škol, zde Eterasama, oblast Chapare, Bolívie	☐	Zajištění základního vzdělání pro všechny
☐	Výstavba silnic v Beninu	☐	Odstraňování chudoby

Diskuze

Diskuze o migraci

Asi 214 milionů lidí na světě žije ve státě, který není jejich domovskou zemí. Dokážete si i vy představit, že byste své zemi dali navždy sbohem? Z jakých důvodů byste to udělali? A z jakých důvodů byste odcestovali do nějaké země, přestože by váš příchod nebyl vítaný nebo by byl dokonce zakázán? Diskutujte ve skupince. Informujte se o tom, jaké důvody mají lidé, kteří sem přicházejí z jihu nebo z východu, a tyto informace přednesete při diskuzi ve skupince.

Evropa ve světě

- ▶ Evropa není žádný ostrov, ale je součástí světa, který se stále více stmeluje. Proto má i EU povinnost angažovat se v mezinárodním měřítku. Dělá to proto, aby chránila své zájmy, aby pozitivně ovlivňovala rozvoj světa a pomáhala dalším lidem, kteří nemají tak dobrý a zajištěný život jako Evropané.

Proto se EU silně angažuje v oblasti ochrany klimatu a snaží se do společné strategie zapojit i ostatní země, které do vzduchu vypouštějí velká množství oxidu uhličitého. Řeč je například o USA a Číně. Významnou úlohu hrají i další otázky ochrany životního prostředí, které můžeme vyřešit jen společně. Příkladem je znečištění světových moří nebo nadměrný rybolov v nich.

EU se na celém světě zasazuje za demokracii a snaží se použít svůj vliv k tomu, aby ostatní země také respektovaly demokratická základní práva a svobody a zaručovaly je svým občanům.

EU pracuje velmi aktivně na tom, aby dosáhla tzv. cílů tisíciletí Organizace spojených národů, které spočívají – stručně řečeno – ve snížení absolutní chudoby na polovinu do roku 2015. Rozumí se tím situace lidí, kteří mají k dispozici méně než jeden americký dolar denně.

Evropa nemůže řídit osud naší planety sama, ale bez Evropy by také nic nešlo. Žijeme ve světě, ve kterém se nám nemůže dařit dobře, když se jiným vede špatně.

Budoucnost Evropy

„Kde chcete v roce 2030 bydlet,
jak chcete žít a co chcete dělat?“

Evropská unie je více než jen hospodářské seskupení. Je to společenství, které sdílí stejné hodnoty, tedy seskupení států a občanů, kteří mají stejné základní přesvědčení a také si za ním stojí. Ve 21. století je však třeba řešit jiné problémy než ve 20. století. Je zajištěn mír mezi členskými státy a stará nepřítelství bylo možno přetvořit ve stabilní přátelství nebo alespoň mírová partnerství. EU však stojí před novými úlohami, které je třeba řešit, aby pro evropské občany zajistila určité základní hodnoty i v tomto novém století.

Úkol

Já v roce 2030

Kde chcete v roce 2030 bydlet, jak chcete žít a co chcete dělat?

Tuto otázku zodpoví jistě každý jinak. Splnění těchto přání ale nezávisí jen na osobních schopnostech a štěstí, ale i na politických rámcových podmínkách.

Jak vypadá váš plán? Jaké jsou vaše požadavky na politiku?

V roce 2030 bych chtěl/chtěla bydlet v _____ a pracovat jako _____

_____ Svůj osobní život si představuji takto:

Abych mohl/mohla těchto cílů dosáhnout, požaduji dnes od politiků své země toto:

Od evropské politiky dnes požaduji toto:

Evropa v globalizovaném světě

► Je zjevné, že ekonomiky jednotlivých evropských států stojí před velkými výzvami. Ty vznikají částečně v důsledku globalizace, tedy rozšiřování tržního hospodářství do velké části světa. Zboží, kapitál, nápady a informace rychle překračují hranice, jsou všude k dispozici, a vytváří se tak celosvětová konkurence.

To má pro nás bezprostřední důsledky. Pro podnikatele ve Francii již není rozhodující jen to, co nabízí jeho konkurenti doma nebo na druhé straně Pyrenejí ve Španělsku. Musí se řídit i tím, co se za jakou cenu vyrábí v Číně, USA nebo

v Indii, a musí být schopen s touto cenou držet krok – buď tak, že bude své výrobky nabízet stejně levně, nebo tak, že bude vyrábět zboží sice dražší, ale lepší.

Na druhé straně se mění naše životní podmínky z důvodů, které s globalizací nemají nic společného. Lidé se dožívají vyššího věku a společnost stárne. To první je velmi dobré, protože to znamená, že žijeme déle. Ale znamená to také, že se zvyšují výdaje na zdravotnictví a důchody se musí vyplácet déle.

Zároveň – a to už tak dobré není – ubývají počty narozených dětí. Mnoho

lidí se v minulých desetiletích rozhodlo pro menší rodinu nebo dokonce nepřivádět na svět vůbec žádné děti. To však představuje další problém pro ekonomiky států: čím dál méně mladých lidí se musí postarat o čím dál více starších osob.

Evropská unie budoucnosti

V současnosti se v EU a v jejích členských státech intenzivně diskutuje o tom, jak má EU vypadat v budoucnu. O budoucnosti Evropy přemýšlí mnoho lidí a samozřejmě i vedoucí političtí představitelé EU. Zde je několik příkladů. Rozeberte je a diskutujte o svých názorech.

1. José Manuel Barroso

Předseda Evropské komise, projev při dialogu na setkání skupiny expertů (tzv. *think tank*) v Bruselu na téma „Stav EU v roce 2013: federalismus nebo roztříštěnost?“, Brusel, 22. dubna 2013:

„I já si myslím, že v dobách, kdy se často zdá, že Evropa kolísá mezi integrací a roztříštěností, musíme vymezit svoje politické plány, možnosti a zámeře. Musíme učinit zásadní volbu, pokud chceme dovést evropskou ideu a evropské hodnoty uvnitř našich hranic i za nimi k úspěchu.“

Já se například vůbec nebojím pojmu „federalismus“. Zprvče označuje přesný opak toho, čemu lidé nedůvěřují nebo čeho se bojí. Federace není žádný superstát, ale demokratické společenství národních států, které může řešit problémy společně, a suverenity se provádí společně tak, aby každá země a každý občan mohli sami utvářet svou vlastní budoucnost. Znamená to tedy, že výslovně uznáváme, že Evropu nemůžeme sjednotit proti vůli členských států, ale musíme ji vybudovat s členskými státy společně. Věřím v Evropu, v níž jsou lidé hrdí na svůj národ, hrdí na to, že jsou Evropany, a hrdí na naše evropské hodnoty.

Evropská unie již ve své dnešní podobě vykazuje různé zjevné prvky federace: nadnárodní Evropská komise, jejímž úkolem je podporovat obecné evropské zájmy, přímo volený Evropský parlament, nezávislá Evropská centrální banka a Evropský soudní dvůr na základě

právních předpisů, u nichž se uznává jejich přednost před vnitrostátním právem. Všechny tyto orgány disponují nadnárodními pravomocemi, kterých postupem času přibývá.

Rozdělení pravomocí mezi centrální úroveň a jednotlivými členskými státy není nikdy definitivní. Vždy může být a bývá zpochybněno. I v tradičně federativních státech, od USA až po Německo, se otázka subsidiarity znovu a znovu otevírá a diskutuje se o tom, co federální vláda může a musí dělat a kde končí nebo by měly končit její pravomoci.

Věřím, že v příštích desetiletích se bude Evropská unie dívat více dopředu a také dále za své hranice.

Pro evropské občany i pro členské státy bude představovat velmi silný nástroj formování globalizace a obrany našich společných hodnot. Svět se velmi rychle mění a evropské státy v něm mohou – společně – hrát rozhodující roli. Pouze tehdy, pokud budeme táhnout za jeden provaz a posílíme naše společné instituce, budeme schopni zvládnout problémy, které s sebou přináší hospodářská a finanční krize, nedostatek zdrojů, změna klimatu a také chudoba a nedostatečný rozvoj ve světě. Spolu vytvoříme také lepší podmínky pro ochranu našich společných hodnot a – na základě reforem – si udržíme náš sociální model, naše sociální tržní hospodářství a nejdůležitější rysy evropského způsobu života.“

Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-346_en.htm

2. Martin Schulz

Předseda Evropského parlamentu, ve své knize o Evropské unii píše:

„Jsem přesvědčen o tom, že Evropa se musí ještě více sjednotit, pokud nechce ztroskotat. Z úst evropského politika není tato výzva příliš překvapivá – znuděné publikum si již mnohokrát vyslechlo kázání, že naše společnost funguje jako jízda na kole: když přestaneme šlapat, kolo se převrátí. Ale tak to nemyslím. Evropskou integraci nemusíme nutně popohánět stále kupředu, abychom zabránili krachu EU. Zcela představitelný je stav, který by bylo možno akceptovat jako stabilní konečné stádium sjednocení. Do tohoto stavu jsme ale ještě nedospěli. Větší spolupráce, o které mluvím, se opírá o prostý poznatek, že jsme při stavbě evropské budovy na několika místech nepracovali čistě. Takže sice máme jednotnou měnu, ale nemáme společnou daňovou a finanční politiku. To muselo skončit špatně a tolik zmiňované trhy nyní každý den ukazují, jak se Evropané kvůli této chybě nechávají znovu a znovu poštvat proti sobě. Také v případě politiky výdajů EU jsme zamířili špatným směrem. Místo abychom investovali do oblastí, které mají velký význam pro budoucnost, vyhazujeme naše peníze do bezodných jam subvencí a uměle udržujeme při životě odvětví, která již patří minulosti. Stejně špatná je téměř babylonská mnohohlasost v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky, kvůli níž se nám ve světě směřuje.“

Jello: „Rozhodněte se pro odpovědi na každou otázku a diskutujte o nich ve třídě!“

V neposlední řadě potřebujeme mít v EU také brzy jasno ohledně institucí, jelikož i odborníci mají dnes potíže rozlišovat mezi specifickými odpovědnostmi předsedy Evropského parlamentu, předsedy Komise, předsedy Rady a předsedy Evropské rady. To, co nutně potřebujeme, je opravdová evropská vláda, která bude volena a kontrolována parlamentem.“

(Martin Schulz: *Der gefesselte Riese: Europas letzte Chance*, Berlín 2013)

3. Herman Van Rompuy

Předseda Evropské rady, promluvil ve svém projevu v Kodani o tom, jak získat zpět důvěru občanů.

„Bankovní a dluhová krize poškodila důvěru veřejnosti v sílu našich ekonomik: ‚Může Evropa v tomto rychle žijícím světě zůstat atraktivním a konkurenceschopným kontinentem?‘ Objevují se i starosti o evropský projekt: ‚Může Evropská unie nabídnout správné od-

povědi?‘ Skutečností je, že se ekonomiky všech našich států musí přizpůsobit měnícím se globálním okolnostem.

Abychom my Evropané zůstali konkurenceschopní, musíme více a lépe pracovat a být inovativní a kreativní. Už si nemůžeme dovolit žít si nad poměry. Reformy jsou nutné – nezávisle na EU. Schodek veřejných financí ve výši 15 % a veřejný dluh ve výši 160 % HDP jsou nepřijatelné – nezávisle na EU. Konkurenceschopnost našich ekonomik se musí zlepšit – nezávisle na EU.

Ale i v případech, kdy se rozhoduje na vnitrostátní úrovni, veřejnost často viní Evropskou unii. Pravda je, že v dobrých časech jsme nic nezměnili, nebo ne dostatečně. Proto musíme změny pro-

Co by se dělo, kdyby... ve videoklipu se řeší otázka, jak by vypadal náš život, kdyby EU neexistovala. Video najdete na adrese: <http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=1076137>

► vést ve špatných časech. Ovšem budeme na tom mnohem lépe, když to uděláme společně. Všichni vedoucí političtí představitelé Evropy to vědí a jednají podle toho – to vidím na každém summitu. Ale jak můžeme přesvědčit občany? To je největší výzva.

Zaměstnanost, růst a jejich předpoklad – politická a finanční stabilita: to jsou hlavní ingredience, jak získat zpět důvěru lidí, jejich důvěru v sílu a odolnost našeho kontinentu a ekonomik Evropy a jejich důvěru v evropský projekt. I zde jedno úzce souvisí s druhým.

Politici mohou znovu získat důvěru veřejnosti ještě jinak: tím, že budou říkat pravdu.

Ta pravda je, že určitý čas bude trvat, než se projeví znatelný vliv reforem na

růst a zaměstnanost. Další pravda je, že konečnou odpověď na krizi není tvorba finančních nástrojů (fondů a dluhopisů), ale změna reálné ekonomiky. A třetí pravda je, že bez Evropy by s tím související náklady nebyly snesitelné.

Kdo tvrdí, že jeho země by to dokázala sama, není jen prodejcem iluzí, ale přímo lže. Populismus a nacionalismus nemohou poskytnout odpovědi na výzvy této doby. Politici musí jasně říct, co je ve hře. Musí si také důrazně stát za svým evropským přesvědčením. Jak můžeme požadovat podporu pro evropskou věc, když vedoucí političtí představitelé nemají odvahu bránit a prosazovat evropskou integraci? Takhle jednoduché to je. Potřebujeme jednu evropskou politiku, ale také jednu evropskou řeč.“

(„Nejen evropské instituce: Proč být v dnešní době součástí Evropy?“ – projev Hermana Van Rompuy, předsedy Evropské rady, na konferenci o Evropě v Kodani, 11. května 2012).

Zdroj: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/130149.pdf

A nyní jste na řadě vy!

- Co si o tom myslíte? Další rozvoj Evropské unie se týká především mladé generace, která bude žít a utvářet svůj život ve 21. století. Co chcete vy? Co je důležité pro vás?

Použijte výše uvedené texty evropských předních politiků jako výchozí bod pro úvahy o těchto otázkách. Vypracujte každý sám za sebe svůj seznam priorit. Jaké jsou pro vás tři nejdůležitější body? A další tři věci, které v žádném případě nechcete.

Zde je příklad, jak by tento seznam mohl vypadat:

Bezpodmínečně chci:	V žádném případě nechci:
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Srovnejte si mezi sebou svoje priority a diskutujte o tom, jak má vypadat vaše Evropa budoucnosti.

Zde je několik nápadů: Jak musí EU vypadat, aby bylo možné začít řešit problémy? Vzpomeňte si na to, o čem jste již diskutovali v úloze o společné měně („Kdo má rozhodovat o společné měně?“, strana 28).

Velikost

- EU musí být větší. Jen s větším počtem států než dosud bude mít nezbytnou moc.
- EU nesmí přijímat žádné další členy, protože pak by byla příliš různorodá, a tím by přišla o svou akceschopnost.
- EU se musí zmenšit. Aby se posílila její soudržnost, musí země, které nechťejí EU dále rozvíjet, EU opustit.

Kompetence

- EU musí dostat od členských států větší práva, aby mohla účinně jednat. To znamená, že by se v Bruselu a Štrasburku mělo činit více rozhodnutí centrálně pro celou EU.
- EU by měla zachovat současné rozdělení úloh mezi ní a jednotlivými státy, protože je dobře vyvážené.
- EU musí vrátit kompetence členským státům a soustředit se na to nejdůležitější, tedy na funkční vnitřní trh. Ochranu životního prostředí, ochranu spotřebitelů nebo zahraniční politiku by měly převzít členské státy.

Armáda

- EU musí vytvořit vlastní evropskou armádu, aby svým požadavkům propůjčila důraz a aby mohla provádět vlastní vojenské operace, například na Balkáně nebo v Africe.
- EU je civilní mocnost a vojenskými otázkami by se vůbec neměla zabývat.
- EU by měla udržovat svou současnou spolupráci s NATO a používat své zásahové jednotky jen při omezených zásazích, o které se NATO nezajímá.

Rozhodování

- V EU by měl rozhodovat jen Evropský parlament, jelikož jeho poslance volíme my všichni.
- O rozhodování v EU by se nadále měla dělit Rada Evropské unie s Evropským parlamentem.
- Důležitá rozhodnutí by měla podléhat celoevropskému referendu, které by se konalo ve stejný den v celé Evropě.

Rozhodovací proces

- V EU by se mělo rozhodovat v zásadě většinově, protože téměř 30 států se dokáže dohodnout jen zřídka a rozhodování je zdlouhavé.
- V EU by se mělo rozhodovat v zásadě jednomyslně, protože žádný samostatný stát by neměl být přehlasován.
- V EU by se o běžných otázkách mělo rozhodovat většinově a o zásadních otázkách jednohlasně, protože tím by se zajistila rovnováha mezi účinností a zohledněním názoru všech.

Euro

- Čím víc států přijme euro, tím bude Evropa sjednocenější. Měli bychom tlačit na to, aby co možná nejvíce států přijalo jednotnou měnu, a případně jim při tom finančně vypomoc.
- Členy eurozóny by měly být pouze ty země, které opravdu dodržují podmínky měnové unie. Mělo by se neustále kontrolovat, zda dodržují pravidla.
- Jednotná měna není pro Evropu dobrá. Právě v období krize se ukazuje, že se v EU nedokážeme dohodnout na

jednotné politice. Finanční a měnová politika jednotlivých států by mohla reagovat rychleji a lépe. EU by se proto měla vrátit k národním měnám, tím se přece nevylučuje spolupráce.

Pracovní místa

- Evropská unie by měla aktivně vytvářet pracovní místa. Prostřednictvím projektů v oblasti infrastruktury, zejména s přeshraniční působností, které by EU podporovala, např. stavba silnic nebo mostů za účelem propojení členských států EU, by mohlo vzniknout mnoho pracovních míst.
- Státy samy nejlépe vědí, jak se u nich dají vytvořit pracovní místa. EU se o to nemusí starat.
- Pracovní místa se nemusí teprve vytvářet, v Evropě je dost volných pracovních míst. Díky podpoře mobility a lepší informovanosti by mohli uchazeči o zaměstnání rychleji najít práci.

Unie občanů

► Jak již bylo zmíněno, evropské občany zastupuje v EU Evropský parlament.

Evropský parlament volí všichni lidé, kteří jsou v Evropské unii oprávněni volit, na období pěti let. Volit může člověk od 18 let, v Rakousku dokonce již od 16 let. Pasivní volební věk je v různých členských státech různý. Například ve Finsku, Dánsku nebo Německu může být člověk zvolen do Evropského parlamentu již v 18 letech, ale v Litvě, Polsku nebo Velké Británii je hranicí věk 21 let. Na Kypru, v Itálii nebo v Řecku vám musí být dokonce 25 let, abyste se mohli stát evropským poslancem. Občané EU, kteří žijí v jiné zemi EU (například Rakušan v Maďarsku), mohou odevzdat svůj hlas tam. Parlament je důležitým rozhodujícím faktorem evropské politiky. Spolu s Radou jsou zákonodárci Evropské unie. To znamená, že bez účasti Evropského parlamentu se v Evropě nic neděje.

I když má Evropský parlament důležité funkce a přímo zastupuje občany, zájem o evropské volby je relativně malý. Vliv Evropského parlamentu se od roku 1979 velmi zvýšil. Parlament může spolurozhodovat o čím dál větším množství otázek. Ačkoli je tedy hlas Evropského parlamentu dnes mnohem silnější než před 30 lety, volební účast klesla. Při posledních volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 odevzdalo svůj hlas v průměru jen 43 % občanů EU.

Úkol

Proč je volební účast tak nízká?

Diskutujte o svých domněnkách a úvahách v malé skupince, a poté se zeptejte lidí, kteří byli již v roce 2009 oprávněni volit, například vašich rodičů, známých nebo lidí na ulici, zda se voleb do Evropského parlamentu účastnili. Pokud ne, tak proč? Shromážděte výsledky a vytvořte plakát, srovnajte proti sobě argumenty „pro účast a proti účasti ve volbách“ v tabulce. Napadají vás ještě další důvody? Doplněte je.

Úkol

A co vy? Jak budete jednat?

Uveďte důvody pro své rozhodnutí. Co by se muselo stát, abyste změnili názor?

Na začátku léta 2014		budu oprávněn/a volit	ještě nebudu oprávněn/a volit
Já		půjdu / šel/šla bych volit	zůstanu / zůstal/a bych doma

Evropská unie – aliance s budoucností

- Evropská unie byla založena po druhé světové válce proto, aby po staletí trvající nepřítelství mezi evropskými státy nahradilo přátelství a spolupráce.

Nyní, o 50 let později, můžeme říct, že tohoto cíle jsme dosáhli. Sice ještě přetrvávají určité předsudky, ale nikdo nikomu nevyhrožuje válkou. Názorové rozdíly se urovnávají v konferenčním sále a obvykle končí kompromisem, se kterým se mohou smířit všechny zúčastněné státy.

Evropská unie tedy dosáhla svého původního cíle, tj. zajistit mír mezi členskými státy. Ale není to tak, že by

teď už byla zbytečná, protože hodnoty, které hájí, platí i nadále.

Evropa bude muset řešit nové problémy – od zastavení změny klimatu přes spoluutváření globalizace až po boj s mezinárodním terorismem. Je zcela zřejmé, že tyto úkoly nemůže splnit žádný stát v Evropě sám. Spolu je nás však skoro půl miliardy lidí, máme výkonné hospodářství a dobré vzdělání. Společně můžeme něco dokázat. Evropská unie nám pomáhá utvářet si náš osobní život podle našich přání.

Samozřejmě se vždy povedou diskuze a hádky o to, jakým způsobem se má

EU dále vyvíjet. Neexistuje žádné zázračné řešení a jednotlivé členské státy mají zcela rozdílné představy.

EU je tedy „work in progress“, rozdělaná práce, je to subjekt, který se neustále mění. Aby se vyvíjela tím směrem, který my, občané Evropy, považujeme za správný, musíme do toho také mluvit. První krok je účast na volbách do Evropského parlamentu. Čím vyšší tato účast bude, tím důrazněji může Parlament uplatňovat svůj vliv a spolurozhodovat. Pokud nechceme, aby za nás rozhodovali jiní, musíme to dělat sami. Evropský parlament nám při tom pomáhá.

My a Evropa

- Pokud chcete získat více informací o Evropském parlamentu, můžete pozvat vašeho europoslance / vaši europoslankyni k vám do školy a zeptat se ho/jí. Rozhovor s členem Evropského parlamentu však samozřejmě není jediná možnost, jak se informovat o Evropě nebo jak se sám zapojit.

„Doufáme, že to pro vás bylo zajímavé. Pokud chcete vědět víc, na další stránce jsme pro vás připravili několik tipů. Ahoj!“

Zde jsou některé tipy, co si člověk může přečíst nebo udělat, když chce do hlavy dostat „víc Evropy“.

- **Dětský koutek.**
Hry a kvízy o Evropě pro děti a mládež
Internetové stránky: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/index_cs.htm
- **EU pro učitele.**
Učební materiály o Unii a jejích činnostech
Internetové stránky: http://europa.eu/teachers-corner/index_cs.htm
- **Evropský portál pro mládež.**
Evropské a vnitrostátní stránky o vzdělávání, zaměstnání, cestování a mnoha jiných věcech pro mladé
Internetové stránky: <http://europa.eu/youth/index.cfm>
- **Europe Direct.**
Informační střediska EU v celé Evropě. Své otázky můžete klást po telefonu nebo e-mailem nebo navštívit středisko ve vašem okolí
http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_cs.htm
- **Historie Evropské unie.**
Informace a videa o zakladatelích EU
Internetové stránky: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm
- **Vaše Evropa.**
Pomoc a poradenství pro občany EU a jejich rodinné příslušníky
Internetové stránky: http://europa.eu/youreurope/citizens/index_cs.htm
- **Diskuze o budoucnosti Evropy.**
Informační portál o evropských diskuzích
Internetové stránky: <http://ec.europa.eu/debate-future-europe/>

Úkol

Proklikajte si uvedené internetové stránky

Udělejte to ve skupinkách. Každá skupinka si vezme jeden internetový odkaz a přesně zjistí, jaké informace a podněty obsahuje. Co se vám na těchto stránkách líbilo a co ne? Poté prezentujte své výsledky ostatním. Tak se každý postará o jednu věc, ale dozví se všechno.

Dobře se bavte!

Kontakt s EU

NA INTERNETU

Informace ve všech úředních jazycích Evropské unie najdete na portálu Europa:
europa.eu

OSOBNĚ

Po celé Evropě byly zřízeny stovky místních informačních středisek EU. Adresu vašeho nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce:
europedirect.europa.eu

TELEFONICKY NEBO POŠTOU

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Na tuto službu se můžete obrátit prostřednictvím bezplatné telefonní linky **00 800 6 7 8 9 10 11** (někteří operátoři mobilních sítí neumožňují volání na čísla s předvolbou 00 800 nebo tyto hovory zpłatňují) či prostřednictvím placené telefonní linky mimo EU: **+32 22999696** Můžete také využít elektronické pošty v rámci **europedirect.europa.eu**

PUBLIKACE O EVROPĚ

Publikace o EU jsou na dosah jednoho kliknutí na internetových stránkách EU Bookshop:
bookshop.europa.eu

Publikace o Evropské unii v češtině můžete získat zde:

EVROPSKÁ KOMISE

Zastoupení v České republice

Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel. +420 224312835
Internet: <http://www.evropska-unie.cz>
E-mail: comm-rep-cz@ec.europa.eu

EVROPSKÝ PARLAMENT

Informační kancelář Evropského parlamentu

Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel. +420 255708208
<http://www.evropsky-parlament.cz>
<http://www.europarl.europa.eu>
E-mail: eppraha@europarl.europa.eu

ÚŘAD VLÁDY ČR

Eurocentrum Praha

Europe House
Jungmannova 24
111 21 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA
Tel. +420 222517526
Internet: <http://www.euroskop.cz>
E-mail: eurocentrum.praha@euroskop.cz
Eurofon 800 200 200

Zastoupení a kanceláře Evropské komise a Evropského parlamentu existují ve všech zemích Evropské unie. Evropská unie má rovněž delegace v dalších částech světa.

Evropa

Informační příručka pro mladé

„Evropa je jinde.“ Tato provokativní věta uvádí první kapitolu Informační příručky pro mladé, která se poprvé vydává pro celou EU. Samozřejmě že jsme přímo uprostřed Evropy a tato příručka chce ukázat, co Evropa znamená. Kdo řídí Evropu, co Evropská unie znamená pro každodenní život lidí a kam směřuje náš kontinent v globalizovaném světě? Jak má vypadat budoucnost Evropy? To vše a mnoho jiných věcí se v ní dozvědí žáci a studenti ve věku 13–18 let a budou s ní interaktivně pracovat. Učitelé mají k dispozici metodickou příručku.

Členské státy Evropské unie (červenec 2013)

Kandidátské a potenciální kandidátské země

Úřad pro publikace

ISBN 978-92-79-29203-3

9 789279 292033